

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Председник Александар Вучић изјавио да ће Закон о привременом уређивању начина исплате пензија бити укинут, а увећање пензија у односу на 2014. годину биће између 8,4 и 13,3 одсто

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ВЕЋА ПРИМАЊА ЗА СВЕ ПЕНЗИОНЕРЕ

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:
Драгана Калиновић

**ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:**
Весна Анастасијевић

РЕДАКЦИЈА:
Париска бр. 9,
11000 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:
011/2030-745
факс: 2638-201

**ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
ЗА ВОЈВОДИНУ:**
Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:
Штампарија
Службени гласник

ОГЛАШАВАЊЕ:
011/2030-745

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:
www.pio.rs/glasosiguranika

Старији и технологија

Модерна технологија је данас веома важна јер користи скоро свему и свима, и има незаобилазну улогу у животу многих од нас. Поред тога што је омогућила лак приступ огромној количини информација, олакшала учење и повећала продуктивност, савремена технологија је поједноставила комуникацију толико да никада нисмо могли брже да ступимо у контакт са неким, без обзира на то где се налазио.

У Србији, према последњим подацима Републичког завода за статистику, 68,1 одсто домаћинства поседује рачунар и скоро исто толико (68 одсто) интернет прикључак. Више од четвртине становништва никада није користило рачунар, а међу онима који га редовно користе најмање је из старосне групе 55-74 године – само 28,8 процената. И то је уједно једини званичан податак који се о тој теми може наћи, с тим што и он не препознаје све бројнију популацију изнад 75 година.

Не постоје, такође, ни прецизни показатељи који би указали на главне разлоге због којих стари у Србији мало користе доступне технологије, али је основано претпоставити да, поред тога што многи нису у могућности да купе уређај или плате услугу, један од узрока јесте и страх од непознатог и тешко ме-

њање устаљених навика. Већина старијих верује да их је „технолозија прегазила“ и да неће успети да савладају те новотарије. Те зато и не покушавају.

Много пута смо писали о томе да нечији допринос заједници не нестаје његовим одласком у пензију, и да старији и те како имају шта да пружи и у познијим годинама. Ипак, утисак је да им у томе не помажемо увек довољно.

Свуда у свету старији се сусрећу са неким потешкоћама у усвајању нових технологија. У САД, где чак 59 одсто шездесетпетогодишњака користи интернет, 77 процената њих је изјавило да им је била потребна помоћ да савладају „паметне“ телефоне или таблете, а 56 одсто је тражило подршку приликом успостављања веза путем друштвених мрежа. Неки су се у авантуру откривања тајни модерних комуникација упустили да би савладали раздаљеност од деце и унучади, неки да би пронашли старе пријатеље или открили нове људе за дружење, а многи једноставно зато што не желе да им читав један свет информација буде ускраћен.

Већ одавно су на располагању и многе студије у којима се одмеравају аргументи за или против друштвених мрежа када су у питању старији. И међу самим сениорима постоји поде-

љено мишљење о томе да ли су они који не користе интернет у неповољнијем положају или не. Они који га користе су углавном задовољни, истичући многе добробити за свакодневни живот, а и стручњаци се слажу да постоје очигледне предности коришћења социјалних медија код старијих. Поред повећања контаката и побољшања квалитета живота, истраживања су утврдила да коришћење интернета смањује ризик од депресије код старијих за чак 33 одсто, док је једна студија показала побољшање когнитивних функција код пензионера који користе друштвене мреже. Социјални медији постају опасност само ако се користе као замена за личну интеракцију, што може довести до осећања изолације и усамљености. Време са породицом и пријатељима је увек најбоље проведено време, али када то није могуће, боље је и виртуелно друштво него усамљеност.

Због тога и наши сениори заслужују више могућности да науче, да се опробају, забаве, односно да користе бројне предности доба у којем живимо. То не треба да буду спорадични програми, каквих додуше има у већим градовима Србије, већ плански друштвени пројекат за добробит нарастајуће старије генерације, који ће помоћи и заједници у целини.

М. Јовановић

ПРЕДСЕДНИК АЛЕКСАНДАР ВУЧИЋ: УКИДАЊЕ ЗАКОНА О ПРИВРЕМЕНОМ УРЕЂИВАЊУ НАЧИНА ИСПЛАТЕ ПЕНЗИЈА

Већа примања за све пензионере

Председник Републике Србије Александар Вучић изјавио је, 25. маја, током обиласка са премијерком Аном Брнабић радова на мосту преко Саве и Колубаре код Обреновца, да ће Закон о привременом уређивању начина исплате пензија из 2014. године бити укинут, највероватније већ од новембра. У обраћању новинарима он је рекао да је одлуку донео заједно са премијерком Аном Брнабић, и то после тешких и вишемесечних преговора са ММФ-ом. Председник је навео да би волео да Влада буде у могућности да то примени већ од новембра, а у сваком случају од наредне године.

Образлажући одлуку, Вучић је казао да ће укупно увећање пензија износити између пет и 25 одсто, а у односу на 2014. годину између 8,4 и 13,3 одсто.

Како је објаснио, сви који су имали пензије веће од 37.000 динара а који су у 2018.

примали нешто мање него 2014, имаће знатно више него пре 2014. године. Ко је, на пример, примао 50.000 динара 2014, имаће укупно повећање 9,1 одсто, тј. примаће 54.541 динар.

Председник је навео да је највећи проблем био са 1.191.000 пензионера који примају до 30.000 динара, јер би они укидањем закона добили повећање само од 2,8 одсто, и зато је одлучено да се тим пензионерима са најнижим примањима поново повећају пензије за додатних пет процената.

– Они ће имати укупно повећање у односу на 2014. годину између 10,4 и 13,3 одсто. Они који примају до 25.000 динара имаће 13,3 одсто, а они преко 30.000 динара 10,4 одсто – рекао је председник Вучић.

Према његовим речима, најмањи проценат увећања имаће они чија је пензија 120.000 динара, и то 8,4 одсто у односу на 2014. годину. Њима ће пензија после повећања износити 130.076 динара.

Председник је истакао да ће се трудити да крајем године опет буде једнократних исплата за пензионере, а најавио је и повећање плата.

Г. О.

НА СЕДНИЦИ УПРАВНОГ ОДБОРА УСВОЈЕНИ ИЗВЕШТАЈИ О РАДУ И ФИНАНСИЈСКОМ ПОСЛОВАЊУ ЗА 2017.

Стални пораст изворних прихода Фонда

Управни одбор РФ ПИО 24. маја је одржао седницу на којој је усвојен Извештај о раду РФ ПИО за 2017. годину, као и Извештај о финансијском пословању Фонда за 2017. годину.

Директорка Фонда Драгана Калиновић истакла је да је износ средстава који се дотира из буџета за измирење права из ПИО из године у годину све мањи, а да је у 2017. години износио само 31 одсто. Када је реч о изворним приходима Фонда, тренутно је наплаћено пет милијарди динара изворних прихода Фонда више од планираног, што је у овом периоду 15 милијарди више у односу на 2017. годину.

– Резултат тога је да смо из буџета Републике Србије повукли, закључно са 22. 5. 2018. године, 11 милијарди динара мање средстава. Очекујемо да ће учешће дотација у овој години бити испод 30 одсто – истакла је директорка Калиновић.

Важан параметар на основу кога се начелно прати финансијска одрживост Фонда и финансирање из сопствених извора, јесте учешће нето пензија у бруто друштвеном производу, што је у 2017. години износило 11,1 одсто. Како је нагласила Драгана Калиновић, Фонд се приближава зацртаном циљу од 11 процената, што представља оптималнији и бољи ниво финансијске одрживости.

У 2017. години Фонд је успоставио темеље за програмско планирање, на основу којих је сачињен Финансијски план за 2018.

годину, који садржи програмске циљеве. Основни циљ, како је истакла директорка Фонда, свакако је питање ажурности Фонда, а још један врло озбиљан циљ јесте и укидање обавезе достављања обрасца М-4 за послодавце, за шта би требало да се изврше све припреме током 2018. године. То значи да би Фонд од 2019. године у име свих послодаваца сачињавао образац М-4, а током ове године очекују се и измене закона по том питању.

– Ово ће значити велики бољитак за послодавце, али и побољшање матичне евиденције Фонда ПИО – рекла је директорка Калиновић.

Она је навела да је ажурност Фонда по питању решавања захтева у првостепеном

поступку у законском року од два месеца у 2017. години износила 90 одсто, наглашавајући да је број примљених захтева у прошлој години био за готово 40.000 већи у односу на претходну годину.

Директор Сектора за финансијске послове РФ ПИО Иван Мимић, поред осталог, рекао је да су укупни приходи и примања Фонда у 2017. години износили 590,67 милијарди, односно 1,25 одсто више у односу на 2016. годину, док укупно извршени расходи у прошлој години износе 588,57 милијарди динара.

Он је подсетио и на добар резултат пословања Фонда у 2017. години – суфицит у износу од 1,81 милијарду динара.

В. К.

У БАЊЕ О ТРОШКУ ФОНДА ОВЕ ГОДИНЕ ИДЕ 13.500 ПЕНЗИОНЕРА

За бесплатан опоравак стигло 37.000 пријава

На оглас Републичког фонда ПИО за пријем захтева за упућивање корисника пензија на рехабилитацију у 2018. години, који је био расписан 28. марта, стигло је нешто мање од 37.000 пријава.

Да подсетимо, за остваривање овог права ове године су могли да конкуришу корисници старосних, инвалидских и породичних пензија, са пребивалиштем у Републици Србији, чија је пензија за јануар 2018. године нижа од 24.980 динара, као и корисници пензија који су то право остварили применом домаћих прописа и на основу међународних уговора, под условом да збир тих пензија не прелази наведени износ. Услов је, свакако, и да пензионери ово право нису користили у претходних пет година.

Коначне ранг листе објављене су 21. маја, а на опоравак о трошку Фонда ове године ће ићи око 13.500 пензионера. Фонд ће, поред финансирања десетодневне рехабилитације за кориснике пензија који су испунили услове и остварили ово право, сносити трошкове смештаја и превоза за пратиоце слепих лица и деце која су остварила право на породичну пензију по основу неспособности за самосталан живот и рад.

Др Дика Кајевић, директор Сектора за медицинско вештачење РФ ПИО и председник Радне групе за праћење и спровођење поступка рехабилитације корисника пензија, подсећа да ће пензионери, као и до сада, бити потпуно медицински збринути током свих десет дана боравка.

Рибарска бања

Др Дика Кајевић

– Поред тога што Фонд ПИО за све кориснике сноси трошкове смештаја у бањи, пуног пансиона и превоза до бање и назад, Фонд се стара да сваком кориснику буде пружена и комплетна медицинска услуга. Да би то било реализовано, уговорима са сваком бањом појединачно прецизира се обим терапија које сваки корисник мора да добије. Дакле, сваком пензионеру који је остварио право на опоравак о трошку Фонда биће обезбеђени лекарски преглед, ЕКГ, лабораторијске анализе, сви специјалистички прегледи и визите одељенских лекара, као и најмање три врсте терапија у зависности од оцене ле-

кара и области за коју је бања у коју је упућен специјализована – објашњава др Кајевић.

Он, ипак, наглашава, да Фонд ПИО не обезбеђује лечење, већ рехабилитацију и опоравак пензионерима који због висине примања то сами тешко могу да приуште. Медицинска документација коју пензионери достављају уз пријаву не утиче на бодовање, односно позицију пензионера на ранг листи, већ служи да би комисије правилно одредиле бање за кориснике, тј. да неко не би био упућен у бању која је контраиндикована његовом здравственом стању.

За разлику од медицинске документације, критеријуми који доносе одређени број бодова и тиме одређују поредак на ранг листи су: висине пензије, број година стажа осигурања, број година коришћења пензије, остварено право на туђу негу и помоћ, као и остварено права на породичну пензију за корисника који је право на породичну пензију остварио као дете које није способно за самосталан живот и рад. Како прописује правилник, под једнаким условима за упућивање на рехабилитацију

предност има корисник пензије који је старији.

Пензионери су се и ове године опредељивали за две установе са подручја филијале Фонда на којој имају пребивалиште и за трећу установу са списка из Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО, у којој би желели да остваре ово право. Листе жеља корисника по питању бања у којима би најрадије боравили, нису се промениле у односу на претходну годину, па већина и ове године прижељкује да десет дана проведе у Врњачкој Бањи, Нишкој бањи, Бањи Ковиљачи, врдничком „Термалу“, Кањизи или Рибарској бањи.

Пензионери који су испунили услове и нашли се на ранг листам, добиће писано обавештење о томе у коју установу ће бити упућени на рехабилитацију, списак области из којих се рехабилитација пружа, као и информације о спецификацији услуга које ће им обавезно бити пружене. На основу спискова корисника које Фонд достави, установе ће позивати кориснике и директно се договарати о терминима за бесплатну рехабилитацију.

В. Кадић

Једноставније доказивање статуса корисника

Расподела пензионерских картица у Новом Саду почела је 9. маја, а дан раније Зоран Ђорђевић, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Драгана Калиновић, директорка РФ ПИО, и Милош Вучевић, градоначелник Новог Сада, присуствовали су свечаном уручењу промотивних картица у Градској кући. Скупу су присуствовали и Мома Чолаковић, републички посланик и председник Удружења пензионера града Новог Сада, као и Славко Имрић, директор ПФ ПИО.

Министар Зоран Ђорђевић је истакао да Влада Републике Србије брине о најстаријим грађанима, те да ће свима бити додељене личне пензионерске картице.

– Желимо да утичемо на све локалне самоуправе да обезбеде својим пензионерима одређене попусте и погодности чиме ће им олакшати живот. Израда картице кошта 55 динара и иде на трошак Фонда ПИО и државе. Њиховом употребом корисници пензија ће једноставније и безбедније доказивати свој статус и користити погодности које им следују, а да при том имају потпуну заштиту личних података. Инсистирали смо да пензионери дођу да лично преузму своју картицу, зато што нас Закон о заштити података о личности обавезује на то. Пензионерска картица има само име и презиме, филијалу у којој пензионер прима пензију и идентификациони број. Ми ћемо преко Фонда ПИО, али и преко удружења пензионера, да посетимо и лично уручимо картице и оним пензионерима који нису у могућности да дођу у Фонд да их преузму – истакао је министар Ђорђевић.

Директорка Фонда ПИО Драгана Калиновић је нагласила да је стандард процеса израде пензионерских картица због сигурности података био изузетно висок.

Обраћање министра Зорана Ђорђевића, седе (здесьна налево) Драгана Калиновић, Милош Вучевић и Славко Имрић

– Само Завод за израду новчаница је могао да одговори на тако високе стандарде у тендерској документацији, тако да Завод штампа ове картице и ми смо врло сигурни и безбедни, јер нам то гарантује заштиту података пензионера који су у бази података Фонда – објаснила је директорка Фонда ПИО.

Градоначелник Новог Сада Милош Вучевић је приликом поделе промотивних картица позвао друштвено одговорне фирме да се прикључе акцији коју покреће град да се за новосадске пензионере направе пакети попушта и погодности, тако да своје картице могу да користе на више места а не само у продавницама прехранбене робе.

Након промотивне поделе, у новосадској филијали почела је и расподела картица за пензионере са пребивалиштем у граду Новом Саду, док пензионери из околних општина у којима се налази шест испостава Филијале своје картице преузимају у тим испоставама.

Како наводи директор Филијале, Илија Шакић, картице ће добити 72.000 пензио-

нера из Новог Сада и 21.000 пензионера који живе у општинама на територији испостава.

Због просторних и техничких могућности, расподела картица за новосадске пензионере обавља се у сали у приземљу Дирекције ПФ ПИО.

– Расподела картица је организована тако да се пензионери примају на пет шалтера, а време доделе картица је око пет минута. За расподелу је одређен тим од 15 запослених који ће се смењивати периодично. Иако је већ првог дана подељено око 900 картица, нема гужве и проблема у раду. Осим пензионера који су дошли по већ утврђеном и објављеном распореду, примљени су и они који нису обавештени о том редоследу – каже Шакић.

Расподели картица присуствује и Предраг Ђетковић, помоћник директора Филијале, који координира и помаже рад запослених у сали.

– Припрема за расподелу картица организационо и технички је трајала десетак дана. Обезбеђен је довољан број запослених и имамо све услове да омогућимо да већи број пензионера у исто време и без дужег чекања преузме своје картице. Већина оних који су до сада преузели картице је задовољна брзином расподеле и љубазношћу наших радника – нагласио је Ђетковић.

Запослени из новосадске филијале који су ангажовани на расподели картица истичу одличну припрему, организацију и услове рада, што је и предуслов да пензионери брже заврше посао због којег су дошли – да подигну своју пензионерску картицу.

М. Мектеровић

Министар Зоран Ђорђевић и Анка Ђопић

Прва картица у граду

Част да међу првима добију картице од министра, директорке РФ ПИО и градоначелника припала је новосадским пензионерима Милени Жарковић, Анки Ђопић и Милутину Вукасу. Анка Ђопић је том приликом изјавила да је пријатно изненађена и да јој је велика част што је пензионерску картицу добила прва у граду. Додала је да очекује да ће њена идентификација при употреби картице бити на једном културном нивоу и само са неопходним подацима о њој.

ТЕМАТСКИ СКУП О ПОЛОЖАЈУ ЖЕНА НА СЕЛУ У НОВОМ САДУ

Од јула породилско и за пољопривреднице

Привредна комора Војводине и „Дневник-Пољопривредник“ АД организовали су 18. маја ове године тематски скуп под називом „Положај жена на селу и како га побољшати“. Скуп је организован с циљем да се размотре могућности побољшања положаја жена на селу, пре свега кроз њихово економско оснаживање и изналагање нових могућности за њихове економске активности, јер се оне према резултатима свих досадашњих истраживања сврставају у групу која је маргинализована у нашем друштву.

Многобројним учесницима и гостима на овој трибини из владиног сектора, невладиних организација, као и цивилног сектора, између осталог, представљени су досадашњи резултати, ангажовање и стратегијски правци рада у наредном периоду Владе Републике Србије, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова и Покрајинског завода за равноправност полова по овом питању.

Стана Божовић, државна секретарка у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, у свом излагању истакла је да Влада Републике Србије има све механизме који подразумевају законе, подзаконе,

Стана Божовић, државна секретарка

становништва, 74 посто неплаћених помажућих чланица пољопривредних газдинстава, а више од 60 одсто њих нису покривене ни пензијским осигурањем – што их све излаже већем ризику од сиромаштва.

Том приликом истакла је и да је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у циљу унапређења положаја жена које се баве пољопривредом покренуло иницијативу, а након тога је у Скупштини и донет нови закон о финансијској подршци породицама са децом. Према

ће да остваре и мајке које су носиоци породичног пољопривредног газдинства и имају статус лица које самостално обавља делатност према закону којим се уређује порез на доходак грађана. Као основ за утврђивање висине остале накнаде, која ће се исплаћивати у нето износу, узете се основица на коју су плаћени доприноси за обавезно социјално осигурање у 18 месеци пре рођења детета а који су евидентирани у Централном регистру социјалног осигурања. Право на остале накнаде по основу рођења, неге и посебне неге моћи ће да остваре и мајке које су у периоду од 24 месеца пре рођења детета биле пољопривредни осигураници – навела је детаљније новине у закону државна секретарка Стана Божовић.

Диана Миловић, директорка Покрајинског завода за равноправност полова подсетила је присутне на активности које Завод спроводи ради побољшања положаја жена на селу, као покрајински механизам за остваривање родне равноправности у Војводини, који већ дуги низ година, уз подршку Покрајинске владе, својим програмима подстиче рад и видљивост жена са села. Овом приликом позвала је сеоске жене да се слободно обраћају Заводу за помоћ.

– Ми едукујемо жене да се пријаве на пољопривредном газдинству, да плаћају по-

Две манифестације у мају

Покрајински завод за равноправност полова организовао је 12. маја у селу Ново Милошево изложбу предузетничких вештина жена са села. На изложби су представљена 23 удружења жена и предузетница из општина Бечеј, Нови Бечеј, Ада, Зрењанин и Кикинда. Иста изложба организована је и 19. маја у селу Нештин и тада се представило укупно 25 удружења жена из општина Бачка Паланка, Беочин и Шид. Обе манифестације су уз присуство представника локалне самоуправе свечано отворили Предраг Вулетић, покрајински секретар за социјалну политику, демографију и равноправност полова, и Диана Миловић, директорка Завода.

Са изложбе у Нештину

подзаконска акта и стратегије који треба да доведу до побољшања положаја жена у руралним срединама. Такође, и да је један од приоритета Министарства побољшање услова живота и рада жена на селу. Између осталог, навела је и да су куће у којима живе жене на селу у 88 одсто случајева у власништву мушкараца, затим да оне у 84 одсто случајева не поседују земљу, и готово да не поседују средства за пољопривредну производњу. Такође, да чине 55 одсто незапосленог руралног

том закону, право на накнаду зараде за време породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета могу остварити и жене које су у радном односу на пољопривредном газдинству.

– Законом о финансијској подршци породици са децом који почиње да се примењује од 1. јула 2018. године прописано је ново право, на остале накнаде по основу рођења, неге и посебне неге детета. Ово право моћи

резе и доприносе, па када им једног дана буде требало трудничко боловање или пензија, да могу да остваре своја права као и жене које су запослене у фирмама – рекла је директорка Миловић. На крају су се сви учесници скупа сложили да свака локална самоуправа и целокупно друштво морају заједнички радити на томе да се оваква ситуација у друштвено-економском статусу жена са села промени.

М. М.

Резултати премашили очекивања

Највећа смотре агара у југоисточној Европи, 85. Међународни пољопривредни сајам у Новом Саду одржан је од 15. до 21. маја на 58.000 квадратних метара, односно 11.000 квадратних метара затвореног и 47.000 квадрата отвореног излагачког простора Новосадског сајма. На њему је учествовало и представило се више од 1.500 излагача из укупно 60 земаља, а према речима Слободана Цветковића, генералног директора Новосадског сајма, манифестацију је ове године посетило око 140.000 људи. Земља партнер Сајма је ове године била Република Француска.

Пред бројним гостима, високим званицама и посетиоцима из света и наше земље Сајам је свечано отворио Бранислав Недимовић, министар пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије, који је том приликом најавио лепше дане за нашу пољопривреду.

– Напокон је дошло време да се после финансијске стабилности среди и пољопривредни сектор и да се, после дуго година стагнације и пропадања, сада тражи њива више. Мора се нагласити да су ИМТ и новосадски Међународни пољопривредни сајам симболи српске пољопривреде. Желим да Сајам још више расте, како би српска пољопривреда расла. Морамо пољопривреду да сачувамо ради наше деце и да им оставимо бољу Србију – рекао је министар Недимовић.

Другог дана одржавања, 16. маја, Сајам су заједно обишли

Изложена најмодернија механизација

и Ана Брнабић, председница Владе Републике Србије, и Игор Мировић, председник Владе АП Војводине. Том приликом премијерка Брнабић је рекла да су се Војводина и Србија позиционирале као један од центара европске пољопривреде, чему је, како је навела, знатно допринео Међународни сајам пољопривреде у Новом Саду. Игор Мировић је истакао да Покрајинска влада заједно са Републичком владом чини напоре да се услови у пољопривреди побољшају. Такође, да Влада АПВ заједно са Министарством пољопривреде ради на дефинисању развојних мера и реализовању пројеката у области наводњавања.

Амбасадор Европске уније у Србији, Сем Фабрици, приликом гостовању на овој пољопривредној манифестацији по-

хвалио је рад српског министра пољопривреде и његовог тима у реализацији ИПАРД програма обнове пољопривредне механизације.

– Уверен сам да ће ИПАРД програм још више ојачати капацитете агара Србије и омогућити пољопривредницима да овладају новим вештинама. Напредак српског агара огледа се у томе што је удвостручен извоз у ЕУ – истакао је Фабрици. Вредност бесповратне помоћи ИПАРД-а, према његовим речима, износи 175 милиона евра, а заједно са другим јавним фондовима достићи ће 400 милиона евра ове године.

Резултати 85. Међународног пољопривредног сајма премашили су сва очекивања. Највише је било купаца пољопривредне механизације, а продат је и најскупљи експонат на сајму, ком-

бајн за вађење репе, за 600.000 евра. Више од половине изложених грла говеда је продато, а већина свиња је продата већ на почетку сајма. Такође и овчари су задовољно трљали руке – продата су скоро сва изложена грла. Задовољни су били и произвођачи хране и пића. Традиционално, у овој бранши су у „Вечери шампиона“ проглашени најбољи, а добитник Великог шампионског пехара с титулом апсолутног лидера квалитета је Дијамант АД Зрењанин.

И ове године организована је поклон игра за посетиоце са купљеним улазницама. Тако је Сања Манчетић из Новог Сада освојила трактор „беларус 622“, који вреди 19.000 евра, а Лазар Милићев из Кикинде трактор „џон дир 5045Д“, у вредности 17.500 евра.

М. Мектеровић

Чајетински пензионери на Сајму

Шездесет чајетинских пензионери посетили је Међународни сајам пољопривреде. Пут Новог Сада кренули су 18. маја, а међу њима било је неколико чланова недавно основане Земљорадничке задруге „Златиборска врела“. Један од циљева њиховог одласка на Сајам био

је сусрет са председником Задружног савеза Србије, Николом Михаиловићем, са којим су разговарали о тренутној ситуацији у пољопривреди, као и о будућности Земљорадничке задруге у Чајетини. Задружни савез Србије обећао је стручну помоћ приликом припремања

документације за учешће на актуелним конкурсима из области пољопривреде. Размотрена је и куповина прикључних пољопривредних машина, које би се могле набавити преко фабрике „Мајевица“ уз плаћање на више рата.

Д. Росић

Крагујевац: најугроженијим пензионерима по 5.000 динара

Социјално угроженим пензионерима у Крагујевцу 29. маја је почела исплата једнократне помоћи од по 5.000 динара.

Помоћ се исплаћује на шалтерима пошта а добиће је 1.000 пензионера.

– Издвојили смо пет милиона динара у градском буџету да поправимо положај најугроженијих пензионера – рекао је члан Градског већа за унапређење положаја пензионера у локалној самоуправи, Ратко Томашевић.

Имена најугроженијих евидентирана су у 41 месном одбору пензионера са подручја града, приграђа и села, а коначан списак за помоћ урађен је у Центру за социјални рад.

По речима Томашевића, обезбеђена је помоћ за 1.000 најугроженијих пензионера, јер је било толико новца за те намене, мада су потребе веће.

– Требало би да издвојимо и 35 милиона динара, јер у Крагујевцу има око 6.200 пензионера чији су приходи мањи од 13.384 динара – рекао је Томашевић.

Он је казао да градска управа пензионерима и другим старијим људима у Крагујевцу помаже и на други начин, кроз неки облик социјалне помоћи коју прима око 2.000 породица.

Годишњица рада ХЕ „Ђердап 1“

Хидроелектрана „Ђердап 1“ у Кладову обележила је 16. маја 46 година рада. За то време ХЕ „Ђердап 1“ је електроенергетском систему Србије и купцима испоручила 263.619.235 MWx електричне енергије. И ова годишњица највеће хидроелектране у Србији протекла је у знаку одличних резултата, јер је у досадашњем периоду 2018. производни план већ пребачен за 37 одсто, а годишњи испуњен са 59 одсто.

О резултатима рада прве ђердапске електране говорио је Радмило Николић, директор за производњу енергије Огранка „ХЕ Ђердап“, а о скором почетку радова на реализацији пете фазе у којој ће бити ревитализован агрегат 2, Драган Максимовић, директор ХЕ „Ђердап 1“.

У Београду отворен Музеј илузија

Крајем маја у Београду је отворен Музеј илузија са више од 70 експоната. Ово је шести музеј те врсте у свету после Загреба, Задра, Љубљане, Беча и Омана.

Фасцинантни свет илузија који овај музеј пружа осмишљен је да би посетиоцима пољуљао поверење у чула и намењен је свим генерацијама, од најмлађих до најстаријих суграђана, уз мноштво дидактичких игара, слагалица и мозгалица.

Циљ интеративног концепта музеја јесте да посетиоци сами истражују необичне просторије у којима се налазе још необичније илузије. Ту посетилац престаје да буде само посматрач, већ постаје учесник и креатор тих илузија.

Новост у београдском Музеју илузија је столица која показује колико је заправо невероватна перцепција величине особе коју гледамо. Оно што српски музеј разликује од сличних у свету је то што је дозвољено смејање, скакање, забава и фотогафисање.

Цена улазнице за Музеј илузија, који је смештен у Нушићевој 11, износи 600 динара за одрасле, 400 динара за децу и 1.500 динара за целу породицу, а радно време је од 9 до 22 часа сваког дана.

Јединствени таксиста

За таксисту Животу Јевремовића који је 2008. одлазак у пензију обележио возећи Београђане бесплатно и делећи им поклоне као знак пажње, чули су и многи ван Београда. Јер после пензионисања он је у родно Игриште, село у општини Куршумлија, повезао и свог великог пријатеља – аутомобил „пежо 404“ којим је деценијама превозио суграђане.

– Зашто не улепшати живот некоме, макар на један дан – каже Живота који је последњих мајских дана обележио десетогодишњицу одласка у пензију тако што је Београђане поново возио бесплатно и опет поклањао руже свим дамама које су се нашле у таксију или у близини. Па, као што му је у књизи утисака написала једна Београђанка, за десет година можемо га поново очекивати на улицама како бесплатно вози њему драгоцени аутомобил.

Ускоро фабрика детонатора у Баричу

На простору бивше фабрике компаније „Прва искра“ у Баричу (општина Обреновац) ускоро ће почети изградња новог производног погона за производњу детонатора који ће се користити у индустрији прераде нафте, као и у рудницима. Компанија „Прва искра – Наменска“ је захваљујући успешном пословању у претходном периоду успела да обнови све капацитете порушене у бомбардовању 1999. године, а у конзорцијуму са предузећем „Инса – Земун“ учествовала је у куповини осталих порушених објеката „Прве искре“.

Генерални директор акционарског друштва „Инса – Земун“, Јовица Зарић, како пише на сајту општине, нада се да ће до краја следеће године погон бити у функцији и да ће у њему радити више од 100 запослених.

Претпремијера филма „Дијанина деца“

У Југословенској кинотеци у Београду, 22. маја, претпремијерно је приказан документарни филм „Дијанина деца“, настао у копродукцији Радио-телевизије Србије и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Филм је посвећен Аустријанки Дијани Обексер Будисављевић, хероини која је током Другог светског рата из усташких логора у Хрватској, заједно са сарадницима, спасила више од 7.500 деце.

Ауторка филма Слађана Зарић рекла је да је у питању тешка прича, о спасавању, али и о страдању деце, прича о људима који су у времену зла успели да буду људи, и нагласила да никада не треба заборавити 19.433 српске, јеврејске и ромске деце која су страдала у логору Јасеновац.

Министар Зоран Ђорђевић (на слици), пре приказивања филма, истакао је да је Дијана Будисављевић изузетна личност, која је свој живот посветила узвишеном циљу спасавања невиних жртава усташке власти у тзв. Независној држави Хрватској.

Филм је сутрадан премијерно приказан на РТС 1, а сви заинтересовани га могу погледати и на youtube каналу Радио-телевизије Србије.

Први сајам за пензионере у Жабљу

У спортској хали у Жабљу 19. маја ове године одржан је први сајам за пензионере „Пензионер наша обавеза“. Организатор ове јединствене манифестације била је општина Жабаљ. Сајам је званично отворио председник општине Жабаљ, Чедомир Божић, који је том приликом рекао да је ова манифестација усмерена ка помоћи пензионерима у информативном, услужном и рекреативном смислу. Истакао је да је ово само почетак реализације предвиђених активности које су усмерене ка припадницима трећег доба и да слоган са данашњег догађаја обавезује све друштвено одговорне чиниоце са подручја општине Жабаљ.

На сајму су припадници трећег доба могли да обаве бесплатне прегледе, да чују савете лекара, упознају се са понудом фармацеутских производа, као и да се информишу о банкарским производима и услугама осигуравајућих компанија и дома за стара лица.

Удружења ОСИ у Ноћи музеја

Традиционална манифестација „Ноћ музеја“ одржана је 15. пут у више од 50 градова и места у Србији. У Новом Саду је одржана на 13 локација, а свој допринос дала су и удружења особа са инвалидитетом.

У просторијама Удружења дистрикциона Лужнобачког округа, чланови седам удружења ОСИ пети пут су изложили своје радове: слике на платну, штрикане радове, обојене магнете, декупаж украсне предмете и радове на стаклу. Као и ранијих година изложба је била продајна.

У продајној галерији школе „Милан Петровић“ изложени су радови настали у пројекту школе и Академије уметности у Новом Саду, под називом „Уметничко стваралаштво као начин инклузије; инклузија кроз креативно изражавање – ликовне уметности“.

Циљ пројекта је подршка младим талентованим особама са сметњама у развоју, које су изабрале да им ликовна уметност буде животни позив.

У галерији су представљени радови шесторо младих уметника, рађени техником акварела и комбинованом техником.

Сврљиг: отворен нови погон

Поводом 8. маја, празника општине Сврљиг, у Земљорадничкој задрузи „Сврљижанка“ отворен је погон за топлу прераду воћа и поврћа. У опрему погона за унапређење задругарства и привредне активности

Влада је уложила 100.000 евра. Задругари ће сировину обезбеђивати на својим газдинствима а прераду, дораду и продају преко Земљорадничке задруге. Задругари имају 250 хектара засада шљиве, више од 150 хектара засада вишње, 20 хектара дуње и 15 хектара купине. Овом инвестицијом задруга ће моћи да на тржиште пласира и готове производе попут компота, џемова, као и да произведе сертификоване воћне ракије. Задруга тренутно броји 217 чланова и 50 коопераната и производи 450 тона воћа. За повећање засада задругари очекују помоћ Фонда за развој пољопривреде општине Сврљиг.

Нова фабрика у Суботици

Покрајински секретар за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу, Огњен Бјелић, свечано је 17. маја отворио нови производни погон за термопластичну обраду „Пластиком ист“ у индустријској зони Суботице „Мали Бајмок“.

Овај погон је инвестиција италијанске компаније „Каминда“, која је у изградњу и опремање фабрике за израду пластичних компоненти уложила више од три милиона евра, а у првој од планираних пет фаза, до краја 2018. године запослиће 30 радника. Током изградње преостале четири фазе, број запослених кретаће се од 50 до 100.

До сада је 66 италијанских компанија инвестирало капитал на подручју АП Војводине, вредност укупно уложених средстава креће се на нивоу од готово милијарду евра, а број запослених прелази једанаест хиљада.

ОКРУГЛИ СТО О СПРЕЧАВАЊУ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

Оснаживање жртава злостављања

Удружење жртава насиља „ХАЈР“, уз подршку општине Стари град, организовало је 10. маја у Београду први регионални округли сто на тему „Како спречити насиље и сачувати породицу“. Циљ овог окупљања било је отварање дијалога о могућностима превенције насилног понашања, препознавање насилника, санирање психичког здравља жртава насиља, њихова рехабилитација и ресоцијализација, очување породичног окружења, као и примена добрих пракси из региона.

На округлом столу, кроз четири панел дискусије, учествовали су представници полиције, судства, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, адвокати и психолози.

Представник Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Драган Кнежевић истакао је да је Србија почетком 2014. године, ратификацијом Инстанбулске конвенције, начинила значајне помаке у измени постојећих закона који се баве спречавањем насиља у породици.

Осим усвајања новог Закона о спречавању насиља у породици, измене је претрпео и Кривични законик, који је веома допринео оснаживању жртве да пријави насиље.

Израгање Надежде Сатарић

је ограничени. Држава би требало више да се бави оснаживањем жртве да буде самостална и економски независна како не би дошло до кривичног дела.

На Регионалном округлом столу „Како спречити насиље и сачувати породицу“ говорила је и представница Удружења Amity, Надежда Сатарић. Нагласак њеног излагања био је на родно заснованом насиљу над старијим особама и значају превенције насиља над старима. Указала је да сва доступна истраживања показују да је 11 одсто старијих особа у Србији претрпело неки од облика насиља у последњих годину дана, с тим што су у већини случајева жртве насиља старије жене. Њих 14 процената су доживеле насиље у последњих годину дана, а више од 30 одсто њих у трећем животном добу.

Нада Сатарић је скренула пажњу на (не) пријављивање насиља, посебно када су жртве старије жене. Оне веома ретко пријављују насиље, чак и у случајевима када га трпе годинама.

Упозорила је на алармантан податак да је у текућој, 2018. години, до 10. маја, према новинским чланцима, брутално убијено 14 старијих особа, од којих девет жена и пет мушкараца. У великом броју случајева убице су биле из најближе породице (син, кћерка, супруг, унуци). Све чешће је присут-

но и економско насиље, а неретко га чине и неформални неговатељи старијих. Систем вредности у породици је пољуљан, заказало је васпитање у породици, а и образовање, нагласила је Надежда Сатарић.

Старије жене веома ретко пријављују насиље, и то најчешће због срамоте, јер га чине њима најближе и најдраже особе, због страха од одмазде, због осећаја да су на терету, због незнања процедура, због веровања да је насиље у породици ствар породице... Чак и када га пријаве, већ у почетку поступка оне одустају од кривичне пријаве, јер њима није у интересу да им сина или унука насилника ставе у затвор, већ да га лече.

Стога је веома важно да се јавност, путем медија и личним ангажовањем укључи у кампању заустављања насиља над старијим женама, као што је значајна и превенција насиља над свим старијим особама, и то посебно промовисањем једнакости и толеранције и подизања свести старијих да о насиљу не ћуте.

С тим у вези требало би успоставити сервисе подршке у локалним заједницама, посебно за особе које пате од деменције. Потребно је обезбедити минимум материјалне сигурности за старије особе без примања, као и вођење регистара о злостављању. Неопходна је размена информација организација које се баве заштитом и свеобухватна борба против старосне дискриминације, поручила је Нада Сатарић на скупу посвећеном спречавању насиља у породици.

Г. О.

Старији су посебно угрожени

Дан борбе против насиља над старијима први пут је у свету обележен 15. јуна 2006, на иницијативу Међународне мреже за превенцију насиља над старијима (INPEA).

У Србији је овај датум први пут обележен 15. јуна 2007. на иницијативу Црвеног крста Србије и мреже ХуманаС и од тада се сваке године обележава у сарадњи јавног и цивилног сектора.

Према Инстанбулској конвенцији, Србија је дужна још да уреди и домен социјалне заштите, да уведе СОС телефон за жртве насиља који би требало да их охрабри и пружи им сва неопходна упутства како да се обрате надлежним институцијама. У домен социјалних услуга спада и програм за починиоце насиља, који код нас још увек није развијен, истакао је Драган Кнежевић.

Судија Небојша Ђуричић, који је био члан радне групе за израду Нацрта закона за превенцију насиља у породици, рекао је да је веома важно дефинисати шта је насиље.

Није свако насиље кривично дело, али његово понављање то може постати. Казнена политика није гарант да ће проблем насиља бити решен, поготово када су капацитети центара за социјални рад и полици-

ДЕСЕТИ МЕЂУНАРОДНИ ГЕРОНТОЛОШКИ КОНГРЕС

Унапређење положаја старијих

У Београду је 18. и 19. маја одржан Десети Међународни геронтолошки конгрес у Центру „Сава“. Тема конгреса је била „Старење и људска права“. Конгрес је одржан у години јубилеја, 45 година постојања Геронтолошког друштва Србије, и представља корак ка унапређењу положаја старијих у друштву. У оквиру Конгреса више од 200 експерата, из Србије и иностранства, изложило је своје радове из области геријатрије и геронтологије тиме доприносећи унапређењу знања из ових области.

Конгрес су отворили Мехо Омеровић, председник одбора за људска и мањинска права и равноправност полова у Скупштини Републике Србије, Марија Раковић, Популациони фонд Уједињених нација (УН-ФПА), Сузан Б. Сомерс, председница Међу-

народне мреже за превенцију насиља над старијима (ИНПЕА), Бранкица Јанковић, повереница за заштиту равноправности, и Драгана Динић, председница Геронтолошког друштва Србије, као организатор Конгреса.

Присуство више од 60 гостију из иностранства – са четири континента, из 15 држава: Аустрије, Белорусије, Босне и Херцеговине, Бугарске, Индије, Ирске, Сједињених Америчких Држава, Русије, Македоније, Нигерије, Норвешке, Турске, Хрватске, Црне Горе и Србије – показује колико је тема људских права старијих значајна. Такође, у оквиру Конгреса организована је посебна сесија независних тела, панел дискусија о стању људских права у региону, механизмима за унапређење њихове заштите,

препукама за даљу сарадњу. У оквиру програма, Бранкици Јанковић, повереници за заштиту равноправности, додељена је традиционална награда „Петар Манојловић“, за укупан допринос геронтолошкој мисли и пракси, као и за посебно ангажовање у раду Геронтолошког друштва Србије.

Конгресу је присуствовало више од 300 стручњака који раде са старијима и за старије (у геронтолошким центрима, приватним домовима, у центрима за социјални рад, на факултетима, у домовима здравља и болницама, у организацијама цивилног друштва, у ресорним министарствима, у органима државне и локалне управе), што представља јачање компетенција и знања професионалаца који се баве старијим особама.

Г. О.

АКТИВНОСТИ САВЕЗА СЛЕПИХ СРБИЈЕ

(Препо)рукама до запослења

У оквиру пројекта Савеза слепих Србије „(Препо)рукама до запослења“ едукатори Удружења „Етно мрежа“ почетком маја кренули су са обукама за путовање вуне прилагођеним слепим чланицама у организацијама слепих у Лесковцу и Зрењанину. Обуке за око 20 чланица спроводиће се месец дана сваког радног дана у просторијама организација слепих поменутих градова.

Овај пројекат је одобрен на конкурс Министарства за рад – Сектор за антидискриминаторну политику и унапређивање родне равноправности, у циљу подстицаја бољег економског положаја и веће самосталности жена са инвалидитетом кроз оснаживање њихових креативних вештина и знања.

Као припаднице вишеструко рањиве категорије, слепе особе су у изузетно неповољној ситуацији, посебно када је реч о запошљавању, тако да је значајно да

кроз програме едукације прошире своја знања и потенцијале.

По завршетку обуке полазнице ће имати проверу стеченог знања пред комисијом, како би добиле сертификате. Сертификати ће им омогућити даљу активност, као и могућност за рад у производњи рукотворина, што с временом може прерасти у стално запослење.

Подршка процесу инклузије

Савез слепих Србије, у сарадњи са Међуопштинском организацијом Савеза слепих Србије Пожаревац, организовао је крајем маја у Пожаревцу округли сто посвећен инклузији слепе и слабовиде деце у основним и средњим школама.

Савез слепих Србије

Union of the Blind of Serbia
since 1946

На скупу се говорило о подршци и активностима Министарства просвете у процесу инклузије деце са инвалидитетом са акцентом на слепоу и слабовиду децу.

Било је речи о примерима из праксе, тј. о предностима и недостацима укључивања слепог детета у процес наставе, а представљена је и подршка процесу инклузије слепој и слабовидој деци са аспекта тифлолога.

Циљ организовања оваквог скупа јесте подршка и подстицај укључивању што већег броја младих слепих и слабовидих особа у процес школовања, што је велики корак у интеграцији и социјализацији ове категорије особа са инвалидитетом.

Скуп је финансијски подржало Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Г. О.

ИЗАБРАНИ НАЈБОЉИ ПУТОПИСИ СТАРИЈИХ ОСОБА

Додељена четврта Драганова награда

На четврти конкурс за најбољи путопис старијих особа „Драганова награда 2018“, који су написали Удружење грађана Снага пријатељства – Amity и портал Пензин, пристигли су радови аутора из Србије, БиХ, Црне Горе и Грчке. Радови 115 аутора одабрани су за оцењивање и избор најбољих у пет категорија: Најбоља женска путописна прича; Најбоља мушка путописна прича; Путовање по Србији; Путовање по иностранству; Најбоља путописна песма.

Иако је пристигло мање радова у односу на прошлу годину, посао жирија (Јелена Оцић, новинарка, Видак Масловарић, књижевник, Беба Кука, др политичких наука, донатор Драганове награде, Мира Сатарић, дипл. филолог, Amity, Александра Јовановић, уредница портала Пензин) није био ништа лакши и опет су одлучивале нијансе.

По оцени жирија, радови који су изабрани су сјајна путописна дела која ће моћи да се прочитају или у публикацији коју је објавило Удружење грађана „Снага пријатељства – Amity“ или на порталу Пензин, где се може видети и списак награђених.

Са доделе награда у Библиотеци града Београда

Организатори конкурса честитали су награђеним и похваљеним ауторима и позвали све старије особе – потенцијалне писце да до следеће године и новог конкурса за „Драганову награду“ остану (или постану) активни, да бележе своје доживљаје и искуства јер „нема веће среће него са другима делити, па макар и успомену“.

У Београду награде су подељене у Библиотеци града Београда, 29. маја, када је промовисан и зборник награђених радова „Ризница сећања“. Присутнима су се обратили Бранкица Јанковић, повереница за заштиту равноправности, Видак Масловарић, књижевник, и Миљурко Вукадиновић, књижевник, рецензент зборника.

Бранкица Јанковић је захвалила свим учесницима и организаторима конкурса и иста-

Награђена песма Петра Петровића

У категорији Најбоља путописна песма оцењивано је 29 радова, а међу награђенима је и Петар Петровић из Београда са песмом „Излет“ (треће место), коју смо и ми пре извесног времена објавили у нашим новинама. Подсећамо читаоце да је Петар награђен и на нашем конкурс за најбољу песму посвећену међугенерациској солидарности.

Честитамо свим добитницима Драганове награде, уз жељу да их инспирација и даље служи.

кла да старији суграђани имају највише да понуде у области стваралаштва и културе, јер је данашње време, време брзине и површности.

Видак Масловарић је рекао да је конкурс шанса да се старија генерација изрази речима које везују све људе, и најавио за следећу годину, као годину петогодишњег јубилеја конкурса, штампање зборника који ће објединити најбоље радове у свих пет година.

Миљурко Вукадиновић је открио да је покренута иницијатива да јубиларни зборник буде представљен у Удружењу књижевника Србије, јер сматра да он то завређује.

Истог дана одржано је дружење и у Крагујевцу, у просторијама Црвеног крста. Планирано је да награде у Новом Саду буду подељене 7. јуна на пригодном скупу у Удружењу пензионера града Новог Сада, а у Нишу у првој недељи јуна.

Првонаграђени аутори добијају тродневно путовање са драгом особом у Врњачку Бању, од 22. до 24. јуна 2018. Другу награду чини вечера са драгом особом у ресторану у свом месту, а трећа награда је скроман поклон. Аутори посебно похваљених радова ће добити похвалнице.

Ј. Оцић

НОВИ САД

Дружење деце и пензионера

Удружење пензионера града Новог Сада и Центар за породични смештај и усвојење Нови Сад, били су партнери у реализацији пројекта „Развијање међугенерациске сарадње и солидарности“, који је трајао годину дана.

Циљ пројекта је била већа социјализација деце из хранитељских породица кроз међугенерациску сарадњу и солидарност.

Током реализације пројекта пензионери из Удружења и де-

ца учествовали су у спортским, ликовним и драмским активностима и дружили се на излету на Фрушкој гори.

Као завршетак активности на пројекту, у Културном центру Нови Сад приказана је луткарска представа „Све лепоте света у срцу детета“, а у холу Културног центра приказани су дечји цртежи и фотографије из разних фаза реализације пројекта.

Представи су присуствовали и Драгица Зеленбаба из

Удружења пензионера и Ивана Копривица, директорка Центра за породични смештај и усвојење. Пројекат је подржа-

ло Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Д. Кораћ

Дружење важније од спортских резултата

Геронтолошки центар у Нишу организовао је, седму годину заредом, спортско-забавну манифестацију под називом „Мајске игре” у којој је учествовало стотину корисника геронтолошких центара и домова за стара лица и пензионере из шеснаест градова Србије. У три дисциплине: набацивање алке, обарање чуњева и бацање плочица такмичили су се пензионери из Алексинца, Кучева, Панчева, Крагујевца, Дољевца, Књажевца, Матарушке бање, Деспотовца, Обреновца, Јагодине, Сурдулице, Прокупља, Младеновца, Новог Сада, Лесковца и града домаћина.

Такмичење је отворио Милан Стевановић, директор нишког Геронтолошког центра. Учесницима је пожелио добре спортске резултате али, пре свега, прија-

тан боравак у Нишу и дружење које ће памтити и дуго препричавати у наредне године поново виде у добром здрављу и лепом расположењу

Да су овакве манифестације потребне и да је од спортских резултата много важније дружење и време проведено у лепој атмосфери, потврђују бројна пријатељства која су настала у оваквим и сличним приликама, казала је Јасмина Илић, радни терапеут Геронтолошког центра Ниш.

Организатор је за све учеснике такмичења обезбедио захвалнице а три првопласиране екипе у свакој дисциплини добиле су пехаре и пригодне награде. Најбољи у набацивању алки били су пензионери из Новог Сада,

друго место припало је екипи из Матарушке бање а треће екипи из Књажевца. У обарању чуњева прва је екипа из Дома за старе из Прокупља, друга из Деспотовца, а треће место припало је ГЦ Нови Сад. Новосађани су били успешни и у дисциплини бацања плочица освојили су прво место, други су пензионери Дома за старе из Деспотовца а треће место припало је екипи Геронтолошког центра из Крагујевца.

Осим пензионера, такмичење је организовано у пикаду за раднике геронтолошких центара и домова за старе. Најбољи у тој дисциплини су били запослени у Геронтолошком центру Крагује-

вац, други су из Дома за старе и пензионере Деспотовац а треће место припало је екипи из Дољевца. Сви су добили медаље и награде.

Домаћини су за госте приредили пригодан културно-забавни програм и судећи по атмосфери која је владала током читавог дана може се рећи да су „Мајске игре” постале неизоставни део активности нишког Геронтолошког центра па манифестацију ваља неговати и још више унапређивати, јединствени су у оцени учесници Игара које се приближавају традицији дугој десет година.

Љ. Глоговац

ИЗЛОЖБА ОБРЕДНИХ ХЛЕБОВА И СЛАВСКИХ КОЛАЧА

Хуманост на делу

У шумовитом окружењу манастира Свети архангел Гаврило у Пирковцу код Сврљига, 12. маја, на петогодишњицу оснивања Удружења родитеља деце са сметњама у развоју „Заједно до светлости”, одржана је изложба обредних хлебова и славских колача „Хлеб наш насушни”. Ова манифестација, поред очувања обичаја и традиције хлебова који се месе поводом разних празника и догађаја, имала је хумани циљ и обрадовала дечицу са сметњама у развоју. Тог дана у порти манастира и на ма-

настирском имању окупило се око хиљаду људи из Србије, Бугарске, Словеније и Македоније и чак 200 такмичара који су дали велики допринос хуманости по којој је општина Сврљиг препознатљива.

Манифестација је имала и такмичарски карактер. У конкуренцији 200 такмичара комисија је прогласила и најбоље у три категорије. Обредне хлебове најбоље су умесили чланови Удружења „Сејачи среће” из Варварина, друго место освојила је хуманитарна организација „Свети Спас из Ско-

пља, и треће „Етно даме” из села Лазнице код Жагубице. У категорији славских колача победила је Зорица Петковић из Лапова. Прво место за етно штанд освојило је Етно удружење „Корман” из Кормана код Алексинца. Свим награђенима председница општине Сврљиг Јелена Трифуновић и Нинослав Ранђеловић, председник удружења „Заједно до светлости”, даривали су награде и захвалнице. Припремљене погаче, колачи, торте даривани су деци са сметњама у развоју и манастиру а он их је на Спасовдан делио најсиромашнијим људима.

Леп дан прожет културно-уметничким програмом, уз разгледање манастира, великог манастирског имања, парохиског дома, привукао је многе туристе. Ову манифестацију успешно су организовали Удружење родитеља деце са сметњама у развоју, Свештенство манастира Свети архангел Гаврило у Пирковцу и општина Сврљиг.

С. Ђорђевић

Уколико такозвано треће доба не доживљавате као старост већ желите „да додате живот годинама“, упознајете нове људе, промените рутину, пркосите усамљености, изађете из куће, проширите видике и научите нешто ново, онда су Дневни центри и клубови за старије (ДЦК) Установе Геронтолошки центар Београд право место за вас.

Редакција „Глас осигураника“ крајем маја посетила је Дневни центар за старије Стари град 2 у Светогорској 14, један од најактивнијих у Београду, да се увери да треће доба заправо треба да представља позну младост.

На самом уласку у Центар дочекале су нас веома љубазне домаћице које су марљиво припремале простор за већ осмишљен програм дана и успут послуживале прве посетиоце и кориснике. Када се уђе у простор који је предодређен за активан живот пензионера, примети се да он зрачи бојама, одише позитивном енергијом и неодољиво вас мами да га истражите и да се упознате са

оним што вам несебично нуди и пружа. Утисак је да центар никад не спава, да је стално будан и спреман за нова дешавања, јер просторијама увек одзвања весели жамор корисника и за послених.

Од раног јутра корисници центра започињу дружење уз чај и кафу и друштвене игре. Како одмиче време константно се простор попуњава пензионерима који нестрпљиво желе да орно приону на своје активности и активности. С једне стране декупаж техником су се украшавале флаше, саксије, чиније и остали пригодни предмети, с друге стране су се одвијале „љуће борбе“ у шаху, доминама, „не љути се човече“, картама, а на галерији се помно пратио курс рачунара. Потом су пристигли и чланови хора „Забрањено старење“ који су се припремали за посету делегације из Шангаја планирану баш тог дана.

Дивним песмама у извођењу хора пропраћена је посета делегације из Шангаја Центру у Светогорској. Поред окупљених корисника, угостили су их и директорка УГЦБ, Сузана

У ПОСЕТИ ДНЕВНОМ ЦЕНТРУ И КЛУБУ ЗА Забавом про

Мишић, помоћник директора Установе Срђан Димитријевић, као и градска секретарка за социјалну заштиту, Наташа Станисављевић. Госте из Кине провеле су кроз Центар и детаљно им приближили његове услуге, рад, предности и капацитете, наглашавајући да овакви центри представљају пријатељску заједницу за сениоре.

За одличну организацију и успешно спровођење радионица и програма у Центру заслужна је Марија Станојевић, радни терапеут ДЦК у Светогорској 14, која се безрезервно посвећује корисницима.

– Наш циљ је да поред социјалне заштите омогућимо нашим пензионерима да уче и да се развијају и у старости, што је

Успешна обука за рад на рачунарима

Завршетак двомесечног програма обуке корисника УГЦБ за рад на рачунарима прослављен је у Клубу Филозофског факултета. Ово је уједно био и повод да Клуб први пут отвори своја врата након вишегодишње обнове. Кроз практичан приказ обуке и стечена искуства у овој својервној међугенерациској сарадњи почео је формални део програма.

Директорка УГЦБ Сузана Мишић захвалила је на подршци кабинета председнице Владе Републике Србије, студентима Факултета организационих наука и студентима Филозофског факултета. Нагласила је да је пројекат пружио могућност да се боље искористи потенцијал свих генерација и искомбинују њихови ресурси како би се ујединиле генерације и ојачала међугенерациска солидарност и везе. Програм се наставио наступом групе „Забрањено старење“ која је све подигла на ноге и показала да свака генерација даје непроцењив допринос.

ТИВ старења

јако битно, јер човек не сме да престане да истражује и учи. У оквиру платформе „Академије 65+“ спроводимо више од 20 курсева и радионица намењених пензионерима у циљу побољшања квалитета живота и тиме подржавамо принцип целоживотног учења и неформалног образовања одраслих – објашњава Марија Станојевић.

Такође, пензионерима је у ДКЦ омогућено дружење уз промотивне цене пића, где чај и кафа коштају по 10 динара, а нес кафа 15 динара (Светогорска 14). Неки центри имају и услугу прања веша која је бесплатна, док ручак кошта 75 динара.

И корисници су презадовољни свиме што им је омогућено.

– Овај клуб за старије сам пронашла пре пет година. Од тог тренутка он представља моју другу кућу, у њему сам пронашла мир и спокој, потпуно ме испуњава. Овде учествујемо у разним радионицама, дружимо се и заиста нам је лепо. Посета Центру је од изузетног значаја за старије, посебно ако желе да квалитетно прекрате своје време и да науче разне технике у креативним радионицама, а потом да то знање пренесу својој деци и унуцима – говори Љубинка Живуловић (74), пензионерка већ 30 година.

Лепосава Бакић (84) каже да је у дневним центрима и клубовима све добро организовано и покривена су сва интересовања пензионера у намери да им се олакша и улепша старост. Наглашава да самоћа убија, а посета клубу и радионицама уједно је и рекреација и дружење. Лепосава завршава курс декупажа и планира да се пријави за курс сликања.

Владо Мрђа (86), солиста у певачкој групи, камерном хору и октету клуба, истиче да је дневни центар у Светогорској 14 је-

дан од најактивнијих и да је, кад год га посети, препун људи и пребукиран због садржаја које нуди сениорима.

– Овде своје место нађе свако од нас. Имамо све што је потребно за сваку нашу занимању, а и уз приступачне цене пића. Људи у трећем добу поново постају деца, а деца воле да се друже и играју. Организују за нас излете, игранке, имамо могућност да бесплатно идемо у позоришта... Посебно сам задовољан опхођењем домаћица, радних терапеута и социјалних радника, с много љубави и стрпљења се односе према свима и сваку нашу посету учине веома пријатном.

Наша посета се завршила уз песму и игру и уз поклоне које су израдили управо корисници Центра на својим креативним радионицама.

О додатним информацијама најстарији Београђани могу да се обавесте путем сајта Установе Геронтолошки центар Београд (www.ugcg.rs) или да оду у неки од 27 дневних центара и клубова.

Драгана Грујић

УЗ ДОБРУ ИДЕЈУ ДО САМОСТАЛНОГ ПОСЛА

ЖИВОТ МОЖЕ БИТИ ЦВЕЋЕ

Из пријатељства је однос двоје младих Београђана прерастао у нешто више, постали су момак и девојка, а од пре три године су и пословни партнери. Ксенија Шубара (23) и Милорад Тевановић (28) удружени у цветне аранжмане не само да истрајавају у овом послу, него га и усавршавају иако су обоје у том занату потпуно самоуки. Они се у послу допуњују, јер Ксенија поседује женску креативност која се прелива у бојама, а Милорад, као мушкарац, „црно-белу“ визију.

Ксенија је радо пристала да говори за наш лист, јер је њен покојни дека редовно добијао и читао „Глас осигураника“. Говорећи о изради аранжмана, сетила се самог почетка у којем је највише обрадовало то што је Милорад са одушевљењем прихватио идеју да се баве аранжирањем цвећа у кутијама, и то након што је њихов другар за само три руже у кутији платио 100 евра! Било је то пре три године. Тада још нису знали ништа о избору цвећа, набавци кутија, изради аранжмана, декорисању цвећа уз слаткише, али су имали снажну вољу, показали интересовање, упорност и истрајност.

– Најпре смо на интернету трагали за кутијама које смо замислили, почетак је био тежак, нисмо имали чак ни основно знање а камоли искуства, али смо били упорни. Нисмо знали ништа ни о сунђерима, ни о избору примереног цвећа, јер се оно које је намењено за кутије разликује од цвећа за букете. Постепено смо прикупљали информације и много смо научили пре свега од добављача. Иначе, они нас снабдевају цвећем које купују код домаћих узгајивача, а један део и увозе. Сада могу да кажем да смо, укупно гледајући како радимо, и када посматрамо и финални производ, заи-

ста постигли врхунски квалитет – без лажне скромности каже Ксенија.

Овај већ уиграни двојац излази у сусрет свим замислима и захтевима купаца, али, како кажу, најтеже им је до сада пало бојење ружа у црно, иако се и ова врста ружа узгаја.

– Црне руже су веома ретке, и ми смо их тада поручили на време, али нам ипак нису испоручене. Иначе, у нашем послу се цвеће и фарба уколико је то потребно. Та процедура изгледа тако што цвеће прво

мора да се дехидрира, затим се потапа у воду и боју. Имали смо кратак рок и мало искуства у овој техници, па нам у првом наврату бојење није успело, али смо на крају ипак добили жељени ефекат – открива Ксенија.

Иако живе у Београду, за аранжмане Ксеније и Милорада су заинтересовани и купци у унутрашњости. Лако је претпоставити да пуне руке посла

Препознавање свежег цвећа је од изузетног значаја, сада га купују од више продаваца на велико а највише се ослањају на једног, водећег добављача. Милорад наглашава да је искуство учинило много, те данас одлично унапред знају које цвеће треба да изабере и како ће оно сутрадан да изгледа. Наравно, све аранжмане у кутијама раде истог дана када је и испорука, пошто морају да буду свежи и префињени.

У њиховим цветним креацијама најзаступљеније су руже које су увек биле симбол љубави и лепоте, а у многим културама их сматрају краљицом украсног биља. Неретко, Ксенија и Милорад имају поруџбину и за кутију са 101 ружом, којом се, како се верује, шаље порука „вечите љубави“. Само да би припремили, односно очистили цвеће, потребно је више од сат и по времена, а рукавице тада нису посебна заштита, посебно ако су руже са више трња. Али, као и до сада, обоје иду у сусрет новим изазовима.

У последње време дешава се да мушкарци поклањају и хиљаду једну ружу. Овај број симболизује сигурност оног који их дарује да са особом која ће добити овако импозантан број ружа жели да проведе цео живот. Ксенија, која истовремено приводи крају и студије права, уз свог животног и пословног сапутника Милорада сигурно ће и ову наруџбину спремно дочекати.

Јелена Оцић

У НЕГОТИНУ ОДРЖАН 13. САЈАМ МЕДА И ВИНА

По мери свих генерација

Туристичко-привредна манифестација „Сајам меда и вина“, коју су пре 13 година покренули Туристичка организација, Друштво пчелара „Хајдук Вељко“ и Удружење произвођача вина са ознаком географског порекла Неготинске Крајине, под покровитељством општине Неготин, стасала је у једну од најугледнијих смотри које на простору источне Србије имају обједињену и традицију и културу и забаву и, оно најважније, промоцију и развој брендова неготинске општине: винарство и пчеларство. Сајам меда и вина ове године одлично посећен и организован по мери свих генерација и љубитеља различитих музичких жанрова, имао је међународни карактер захваљујући учесницима из Румуније, Бугарске и других земаља.

Током три сајамска дана посетиоци Неготина уживали су у програмима који су се низа-

ли из сата у сат а представило се око сто педесет излагача из неготинских села, из Ниша, Враћа, Куманова, Књажевца, Зрењанина, Крагујевца и других градова. Свако је у складу са својом делатношћу Сајму дао посебну драж без обзира на то да ли је реч о произвођачима хране, вина, меда, народних јела, колача, сувенира, накита или другим занимљивим делатностима, старим и новим занатима.

Музички програми, од уметничких до изворних

Одлично посећене концерте на отвореном приредили су Ђорђе Давид, Банатски тамбураши, који су наступили у појачаном саставу са глумцем Мирославом Жујићем, Ивана Селаков и Новосадски тамбурашки састав „Ла Банда“. Представили су се и млади таленти из Неготина, културно-уметничка друштва и познати крајински инструменталисти и вокални извођачи. Организовано је и стручно предавање за пчеларе на коме је о органској производњи говорио професор Пољопривредног факултета у Београду, др Небојша Неђић.

**Промоција сеоског туристичког домаћинства
Рогљевачке пивнице**

Оцењивачка комисија је имала тежак задатак да од 126 узорака изабере најбоља вина из 36 винарија колико их се пријавило за овогодишњи Сајам. Тријумфовали су крајински произвођачи: „Танића пивнице“ из Тамница, власника Дејана

Плавшића, „Подрум Миливојевић 1972“ из Речка, власника Небојше Миливојевића и „Топ Винарис“ из истог крајинског села, власника Драгана Недељковића.

Стручна комисија са познатим српским енологом, др Александром Петровићем на челу, поделила је чак 31 златну медаљу за квалитет, 26 сребрних и 25 бронзаних или укупно 82 винска признања што најбоље сведочи о узлазном квалитету вина на сајму.

За најбољи штанд Међународног сајма меда и вина 2018. у Неготину проглашено је Лицидерско срце – Слатка сензација, Новице Вујичића из Смедеревске Паланке.

Јованка Станојевић

СУСРЕТИ МУЗИЧКИХ СЕКЦИЈА ПЕНЗИОНЕРА

Лесковчани извели најбољи перформанс

У оквиру седме музичко-сценске манифестације пензионера Србије под именом „Ја имам таленат“ у Врњачкој Бањи крајем прве декаде маја учествовало је 12 екипа из више градова Србије и суседне Македоније.

По написаном правилу, лесковачки пензионери су и ове године бриљирали изведбом музичко-сценског перформанса под називом „Кафана је моја судбина“. Текст једночинке за ову прилику написао је познати лесковачки књижевник, хумориста и универзитетски професор др Драгомир С. Радовановић. У замишљеној послератној лесковачкој кафани кроз разне шале и анегдоте причу о старом

Веселе пензионерке из Смедеревске Паланке

Лесковцу дочарали су глумци и певачи аматери из „Клуба пријатељства“ лесковачког Удружења пензионера. Током овог музичко-сценског приказа певале су се познате песме нашег

хит-мајстора Томе Здравковића, а у кафани је било и „несрећно заљубљених гостију“...

„Газда“ виртуелне кафане био је песник Зоран Михајловић, млада конобарица је била Љу-

бинка Аризановић, распевана дама са микрофоном Анђица Арбутина, а наводно најпјанији међу гостима био је бивши лесковачки посластичар Јорка. Целу ову причу успешно је режирала и адаптирала за малу сцену Весна Ђорђевић, члан управе лесковачког Удружења пензионера.

Према нашем сазнању, следеће овакво такмичење биће одржано у Крушевцу. Од гостију из Македоније посебно су се истакли извођачи етнопесаме из Куманова чиме су се и они квалификовали за једног од наредних домаћина овог јединственог такмичења припадника трећег доба.

Томислав Стевановић

ДРУГА КРАЈНОСТ ЗДРАВСТВЕНЕ
ПРЕДОСТРОЖНОСТИ

Бекство од сунца

Стриктне мере заштите од зрачења, због ризика од рака коже, имају и негативне ефекте, јер се доводе у везу са учесталим проблемом мањка витамина Де у организму

Лекарске препоруке све више личе на упутство за преживљавање. Ко излази од 11 до 15 часова, у шплицу летње врелине, када је сунце најнемилосрдније, морао би да има шешир са широким ободом, одећу која све покрива (дуги рукав, дуге ногавице), пожељно тамнијих боја и од нових, специјалних материјала, тамне наочаре, а непокривени део дела премазан кремом са високим заштитним фактором.

То је под тачком „б“. Под „а“, у време најјачег ултравиолетног зрачења не треба уопште излагати, већ треба остати у хладовини. Мада и тада, особе са осетљивом кожом треба да су на опрезу.

Данас мало ко да није обавештен о штетним последицама сунчевог зрачења, повећаним ризицима и порасту оболевања од рака коже, укључујући и онај најопаснији и најсмртоноснији, меланом. Ствари су озбиљне, по свему судећи, али упркос том сазнању мали проценат људи их прихвата као такве. Неки су једноставно немарни, незаинтересовани, неки пак скептични, убеђени да је ипак реч о претеривању.

У сваком случају, према подацима Еуромеланому, чијој мрежи припада и Србија, само 14 одсто грађана Европе поштује савете о заштити од сунца, упркос томе што је, како се наводи, чак 91 одсто упознато са чињеницама.

У Београду и широм земље протеклог месеца спроведена је

кампања „Србија има проблем са раком коже“, организовани су бесплатни прегледи, одржане трибине и предавања и том приликом се могло чути да је од 2007. до 2012. од меланом просечно годишње оболеvalo 620 људи, а умирало 250, као и да се од 2005. до 2015. број оболелих повећао за 25 одсто због неконтролисаног излагања сунцу или коришћења соларијума.

Истовремено, убрзано расте и број немеланомских, десет пута чешћих, карцинома док, генерално, посебан проблем представља то што се у 80 одсто случајева код лекара одлази кад је болест већ у поодмаклој фази.

Србија се, према наведеној стопи, налази међу земљама са нижим ризиком. За најугроженију слови Аустралија где се 750.000 људи годишње лечи од неког типа карцинома (немеланомских), а прогностички се тврди да ће код двоје од троје становника рак бити дијагностикован до њихове седамдесете године. А можда ипак и неће.

Аустралија је, наиме, земља која је, управо због овако алармантне слике, највише уложила у подизање свести и превентивне мере и захваљујући томе нацинала помак. Сада је прва у свету са регистрованим малим падом кривуље оболевања и то код млађих од 45. То су генерације где се већ од њихових раних година водило рачуна о заштити. Код старијих, од педесет и навише, и даље расте број погођених

неким видом рака, јер су то поколења код којих се неговао култ препланулости.

Висок, витак, преплануо... Такав опис говорио је све. Дуго је то био мит који је оличавао здравље, привлачност и успешност. Колико дуготрајан, најбоље показује светски вишедеценијски бум соларијума. Сад више не треба да чуди да је управо Аустралија, заједно са Бразилом, увела њихову потпуну забрану, а већина земаља, укључујући и Србију, планира или већ спроводи забрану употребе за млађе од 18 година.

Међутим, ово је прича са два краја. Сви се слажу, не постоји безбедно и здраво излагање зрачењу. Заштитна средства, од гардеробе до фармацеутских производа, обавезна су. Иначе, сунца се треба клонити.

Све би било у реду да не постоји други проблем. Тако склоњени и заштићени лишавамо наш организам могућности да обави неке друге значајне задатке, као што је, рецимо, синтеза витамина Де. Пошто га ми сами не производимо, за активацију овог важног чиниоца неопходна је сунчева светлост.

Витамину Де приписује се улога у јачању имуног система, регулацији нивоа калцијума у костима, слабењу запаљенских процеса, па чак и смањивању ризика од карцинома и кардиоваскуларних болести (што још није доказано). Списак истицаних корисних својстава овог витамина још је дужи, али и наведено је довољ-

но да се схвати озбиљност тврдњи изнетих у студији објављеној у Журналу Америчке асоцијације остеопата, да готово милијарда људи пати од недостатка или недовољне количине витамина Де.

Као могући разлог помињу се хроничне болести, али и употреба заштитних крема које „заустављају“ сунчеве зраке. Мишљења о узроцима су разна и супротстављена, али чињеница је да без витамина Де кости постају крте и лакше подложне фрактури, мишићно ткиво слабије, цео баланс организма поремећен.

Дерматолози и поготово фармацеутска индустрија, решење виде у суплементима, надокнађивању недостатка узимањем пилула. Наравно, нешто може да се постигне и прикладном исхраном. У овом случају то значи што више рибе (лосос, скуша, туна), млечних производа и јаја (жуманце). Али, др Ким Фотенхауер, са Универзитета Тоуро у Калифорнији, учесник у поменутој студији, не одустаје од сунца.

Према њеним речима, не постоји ништа лакше, ефикасније и сврсисходније од кратке шетње од пет минута до пола сата, два пута недељно, голих руку и ногу, али баш у подне, кад звезда упече. Потребно је витамин Д дебиће на тај начин намирене, а о ризику тешко да може да се говори кад је реч о тако кратком интервалу. Још једна потврда да је умереност мера свега.

Д. Драгић

Кад почиње старост

Позне године не доносе само ограничења, него и нове могућности

„Младост је дар природе, али старост је уметничко дело”, написао је својевремено један од најутицајнијих афористичара 20. века, пољски песник Станислав Јержи Лец (1909–1966). Шта је, међутим, поуздан одговор на једноставно питање – када почиње старост?

Већ је устаљено да је данашње доба, доба дуговечности, која се, захваљујући науци, медицини и технологији, свугде продужава. Већ је сасвим сигурно да ће наши потомци живети дуже од нас, као што, уосталом, ми живимо дуже од својих предака. Биолошка граница се међутим не поставља, а са друштвеног аспекта учестале су расправе о томе колико су готово сва друштва на планети (не)спремна за очекивано повећање постотка својих становника у „трећем добу”.

Истовремено, дефиниција тог „трећег доба” – старости – мења се више него икад. Није, сасвим сигурно, исто бити стар данас као што је то било пре само 50 година.

Да ли старост почиње у моменту када се завршава радни век, када се формално постаје „сениор”? Ако је и тако, тај међаш није универзалан: негде се у пензију одлази са 65 година (и мање), другде са 67, а у најави је и померање те границе на 70 (са великом вероватноћом да ће, кад то постане реалност, уследити ново подизање навише).

Да ли је почетак старости можда онај срећни моменат када нам на свет дође први унук или унука, кад званично постајемо деде или бабе? Или је то нешто што се тако сагледава само из перспективе млађих.

Како год било, број година колико смо живели по правилу није тачан индикатор колико смо остарили. Старост наине долази неприметно и, веровали или не, колико смо стари одређујемо сами. Тачно је да кад оседимо много тога не можемо више „као некад”, али и то је индивидуално: неки међу нама одржавају своју мобилност и енергију и даље на високом нивоу, док се други некако предају, па неке ствари раде спорије него што стварно могу.

Због тога је можда најтачнија дефиниција старости у одговору на питање које је поставио легендарни амерички играч бејзбола Сечел Пејџ: „Колико година бисте имали да не знате колико имате година”. Или оно што је рекла друга америчка легенда, глумица Меј Вест, чија је каријера потрајала седам деценија: „Никад нисте толико стари да не можете да будете млађи”. Пабло Пикасо је,

колико по својим сликама, остао упамћен и по својој виталности у поодмаклим годинама (умро је са 91), али и по својој констатацији да је „потребно много година да се постане млад”.

Према алманahu светских чињеница који саставља ЦИА, на најдужи очекивани животни век могу да рачунају они који данас на свет долазе у Монаку – 89,4 година – а најкраћи бебе тек рођене у Чаду, једној од најсиромашнијих нација на планети – 50,6. У првој лиги дуговечности очекивано су и Јапан, Сингапур и Швајцарска, а на дну су још и Авганистан, Сомалија, Гвинеја Бисао...

Ми смо негде у „златној средини” ове листе, са 75,7 година очекиваног животног века. Ниже смо ранжирани од Босне и Херцеговине (76,9), Македоније (76,4) и Хрватске (76,1) – али треба имати у виду да је реч само о статистички просецима, и да на ове бројеве више утичу они који умиру млади, него они који доживе дубоку старост.

Захваљујући порасту дуговечности, наша планета ће на средини овог века имати око 9,7 милијарди становника (сада их је 7,6), при чему ће један од шесторо бити старији од 60 година. Оно што се из данашње перспективе предвиђа будућим сениорима, то је да ће бити физички и ментално виталнији и генерално здравији од данашњих. То потврђују и истраживања ставова „миленијумске генерације” (оних који су рођени крајем прошлог и почетком овог века), чији готово сваки други припадник изјављује да води рачуна о својој физичкој кондицији и здравој исхрани.

Оно што је главна порука свих студија све важније науке о старењу, јесте да постоје неки фактори који убрзавају (иначе неизбежно) физичко старење. Међу њима су пушење, гојазност, неправилна исхрана, стрес, недовољно кретање и околина (квалитет ваздуха који удишемо).

Истраживачи су данас фокусирани на факторе који могу да успоре процес старења, односно промена у ћелијском метаболизму (што се популарно назива трагање за „еликсиром младости”) и у томе постижу обећавајуће резултате у лабораторијама. Једна од новости у том погледу је и „прецизна медицина”: да се терапија и лекови за неке болести одређују на основу генетског склопа пацијента.

Истовремено, указује се и на „лекове” који су доступни свима, а који се састоје од става и односа према старости. Најчешће се у том погледу помиње да је најважније и у поодмаклим годинама задржати сврху постојања: да сваки дан почиње са смислом, са неким планом и обавезом.

С тим у вези све више пажње се посвећује и новом „прекретничком добу” – „геронтолесценцији”, које се дефинише променама које се у животу збивају између 50. и 75. И ова фаза је, као и адолесценција – прелазни период из детињства у зрелост – обележена психичким и емоционалним кризама и бурним превирањима и лутањима. По томе, граница на којој почиње „права” старост је кад се наврши 75.

Наравно, велика пажња се поклања и највећој претњи коју доносе поодмакле године – деменцији и Алцхајмеровој болести, као њеној најчешћој форми – за које засад нема лека, али се све више користи савремена информатичка технологија која омогућава надзор неговатеља над особом која због овога не може самостално да живи.

Најзад, без обзира кад почиње (зна се како се завршава – „будућим непостојањем”), завршна фаза живота може да буде испуњена, па и радосна. Доноси пре свега мудрост – у светлости искуства помирене жеље. То значи да се, уместо ограничењима које доноси старост – треба више бавити могућностима које пружа.

М. Бекин

СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА НОВОГ САДА

Добра сарадња са градским властима

Удружење пензионера града Новог Сада недавно је у својим просторијама одржало седницу Изборне скупштине. Седници су присуствовали Милош Вучевић, градоначелник Новог Сада, Василије Белобрковић, заменик председника Савеза пензионера Србије, Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, Љиљана Коковић, помоћница градоначелника Новог Сада, представници гранских удружења, месних организација и остали чланови Скупштине.

Момо Чолаковић, председник Удружења пензионера града Новог Сада, говорио је на седници о раду Удружења у претходном периоду и плановима за наредне четири године, као и о социјалном положају пензионера и стању пензија.

Милош Вучевић је истакао континуитет сарадње града и Удружења који доприноси већој међугенерациској солидарности, а говорио је и о финансирању пројеката намењених старијима као што су клубови пензионера.

Момо Чолаковић на седници

На седници су прихваћени извештаји о раду и финансијском пословању Удружења у претходном четворогодишњем периоду, о раду Надзорног одбора, информација о одржаним изборима у МО Удружења, а затим је прихваћен и Програм

рада Удружења за период 2018–2022. године.

Момо Чолаковић је поново изабран за председника Удружења, а затим су изабрани и чланови Управног и Надзорног одбора.

Драган Кораћ

ОРГАНИЗАЦИЈА ПЕНЗИОНЕРА ТРСТЕНИК

Успешно спроведене активности

На редовној седници Скупштине Општинске организације пензионера у Трстенику поднети су извештаји о протеклим раду и представљен план будућих активности до краја ове године. Председник трстеничке организације пензионера Миодраг Стевановић (на слици) тим поводом је рекао да у трстеничкој општини има око 10.000 пензионера, 30 одсто њих је учлањено у ову организацију (3091). Током прошле године учлањено је 269 пензионера. Члановима је и ове године омогућена набавка неопходних животних намирница, додела бескаматних позајмица у износу од 10.000 динара које враћају у пет једнаких месечних рата.

Остварена је сарадња са удружењима у Александровцу, Ћићевцу, Врњачкој Бањи, Краљевицу, Чачку, Лучанима и Медвеђи. Сарађивали смо и са органима и организацијама локалне самоуправе и другим субјектима друштва.

Представници већине сеоских месних организација су известили на седници Скупштине да имају проблема са недостатком простора за окупљање и дружење и да им надлежни у месним заједницама не могу помоћи да реше тај проблем. Пред трстеничком организацијом пензионера је и проблем изградње старачког дома који се стално потенцира али не решава. Било је по том питању више контаката са локалном самоуправом па ће се ускоро видети резултат ових и других активности.

Драган Ивановић

ДИМИТРОВГРАД

Окружна олимпијада

Удружење пензионера општине Димитровград организовало је, у сарадњи са спортско-туристичком установом, трећу Окружну олимпијаду трећег доба међународног карактера на којој је учествовало шест екипа старосних пензионера Пиротског округа и две екипе из градова Годеч и Правец из суседне Републике Бугарске.

Такмичари су се надметали у следећим спортским дисциплинама: пикадо, фудбал, кошарка, шах и брзо ходање. Победник олимпијаде је екипа домаћина „Димитровград I“ која је освојила прво место, екипа из Бабушнице „Лужница“ освојила је друго место, док је „Димитровград II“ заузео треће место.

На крају такмичарских дисциплина учесници су заиграли коло, а потом се пријатно дружили и забављали на заједничком ручку у једној од прекрасних просторија Спортско-туристичког центра „Димитровград“ где је одато признање директору СТЦ Василу Андрејевићу за успешно осмишљену и логистички пропраћену спортску манифестацију, омиљену пензионерима из удружења Пиротског округа, а уз доделу медаља и перхара учесницима.

Удружење редовно учествује и у бројним другим локалним манифестацијама и често је носилац разних признања.

У. Д.

Сви задаци испуњени

Градска организација инвалида рада и пензионера у Пироту одржала је редовну изборну скупштину. Присутствовало је тридесетак делегата из месних, градских и сеоских организација.

У извештају о раду који је поднео Часлав Костић (на слици, председник организације, стоји да је организација инвалида рада у минулом четворогодишњем периоду успешно реализовала све зацртане задатке.

Свих ових година организовано је снабдевање огревним дрветом, по повољним ценама и на отплату у десет месечних рата, као и набавка прехранбених намирница по повољним ценама. Нису заборављени болесни и изнемогли чланови организације.

Организације је прошле године обезбедила и дала на коришћење стан пензионерки Мирјани Илић, која је живела у врло лошим условима.

Скупштина је изабрала одбор од девет чланова и Надзорни одбор од три члана. За председ-

ника је поново изабран Часлав Костић. Формирана је секција за спорт и рекреацију.

Скупштина је предложила да председник инвалида рада Србије поново буде Божидар Цекић, досадашњи председник.

С. Панакијевски

ИЗБОРНА СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА РАКОВИЦА

Шести мандат за председника удружења

На предлог свих месних одбора на Изборној скупштини Удружења пензионера општине Раковица, Зоран Јевтић је по шести пут изабран за председника овог удружења.

Иначе, акценат будућег рада Удружења пензионера стављен је на праћење тренда електронског описмењавања и дигитализације пензионера и Удружења, снажење Добровољног фонда солидарности пензионера заснованог на принципима самопомоћи и даље ангажова-

ње око отварања Клуба пензионера, али са другачијим карактером и наменом у циљу јачања

услужних делатности и свакодневних потреба пензионера.

В. Б.

ВАНРЕДНА СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА У КРАЉЕВУ

Изабран в.д. председника

На место дугогодишњег председника краљевачког удружења пензионера, Тимотија Николића, који је преминуо 20. маја, на ванредној Скупштини овог удружења 24. маја изабран је нови председник. Актуелни потпредседник

Управног одбора Удружења прим. др Никола Крпић (на слици) именован је за вршиоца дужности председника Удружења до одржавања Изборне скупштине а најдуже до годину дана.

Д. С.

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ОПШТИНЕ БАБУШНИЦА

Путовања и бесплатни савети

Удружење пензионера општине Бабушница постоји 27 година и једно је од најактивнијих на подручју пиротског региона. Поред осталих активности, удружење често организује излете за своје чланове. Тако су у мају посетили Крагујевац, Шумарице, Опленач и Тополу, а поред тога организовали су и путовања у Врњачку Бању, на Бабин зуб, Пролом бању и обишли Ђавољу варош.

За све пензионере (19 месних организација) уприличени су бесплатни очни прегледи у амбулантама у Звонцу, Стрелцу, Великом Боњинцу, Столу, Љубераћи и у просторијама удружења у Бабушници. Сваког понедељка здравствени радници Дома здравља из Бабушнице мере притисак и шећер у крви пензионерима.

Чланови удружења могу да добију савете из вођарства и правне савете. Имају бесплатан интернет, могућност фотокопирања, очтавања личних карата и саобраћајних дозвола, могу да гледају ТВ, играју шах, карте и домине, а сваког дана, осим суботе и недеље, имају на располагање и дневну штампу.

Члановима удружења дају се позајмице до 5.000 динара на три месеца без камате, обезбеђена им је куповина дрва, прехранбених и других производа на рате, а ових дана биће подељено 150 пакета социјално угроженим пензионерима. Почетком године у просторије удружења уселило се и новоформирано Удружење инвалида рада и ОСИ општине Бабушница које успешно сарађује са удружењем пензионера у свим областима рада и деловања.

Д. Голубовић

ЛОЛА ЖЕЛЕЗНИК

Нови члан ГОП Београда

МОП „Лола Железник“ из Старог Железника од фебруара 2018. године нови је члан Градске организације пензионера Београда. Како истичу, ово је њихов велики успех и признање за досадашње деловање у пензионерској породици. Милан Стевановић, један од зачетника пензионерске организације у Старом Железнику, председник је ГОП „Лола Железник“ и члан Градског одбора пензионера.

У извештају за прошлу годину ове пензионерске организације стоји да су за своје чланове и суграђане обезбедили 700 тона угља и око 300 кубика дрва по најповољнијим ценама, и на рате, а све то раде пуних десет година. Воде рачуна о болесним и изнемоглим суграђанима и онима са ниским пензијама и редовно им достављају пакете помоћи. За још већу активност и квалитетнији рад једини проблем им је скучен простор. Сада када су члан ГОП и имају свог представника у градском одбору, веће су им могућности за решавање постојећих проблема.

М. Р.

ШАБАЦ

Одмор у Сокобањи

Седмодневни одмор у Сокобањи за двадесет чланова и чланица ГОИР Шабац био је прилика за шетње у бањи и околини, пливање у базенима, посету музеј соби где је боравио наш нобеловац Иво Андрић. Љубазни домаћини учинили су да се сви гости осећају као да су код куће.

У срцима и души сви су понели нешто што се речима не може описати, хвале се путници. Нарочито су их дирнули стихови код водоскока Рипалјка: „Не остави ништа, осим отисака стопала, не понеси ништа осим утисака и сећања, не убиј ништа осим свог времена.“ И заиста, време су искористили за душу и сећање.

И. Ш.

ЛОЗНИЦА

Мајски сусрет

Градска организација инвалида рада Лознице организовала је трећег маја традиционални мајски сусрет организација инвалида рада, удружења пензионера и грађана поводом Међународног празника рада. Учествовале су организације и удружења из: Нове и Старе Пазове, Врбаса, Лајковца, Обреновца, Бање Ковиљаче, Бијељине, Голубинаца, Крупња и града домаћина.

Председник ГОИР Лозница, Милоје Николић, поздрављајући госте рекао је да је ово један од начина да се сви боље упознају и прошире сарадњу. Истакао је помоћ градске управе у раду организације. Присутнима се обратио и Божидар Цекић, председник СИР Србије и члан Савета Владе Републике Србије, истакавши значај мера и законских прописа које Влада Србије предузима за дугорочно побољшање положаја инвалида рада у свакодневном животу.

Уз лепе утиске из Тршића, Троноше и етносела Сунчана река, гости су обећали посету овом крају и следеће године.

М. Н.

ГЦ СРЕМ, РУМА

Наших 20 година

У румском Геронтолошком центру „Срем“ организована је двадесета ликовна колонија, на којој су учествовали уметници из неколико општина. Колонија под називом „Наших 20 година“ окупила је 29 учесника из Сремске Митровице, Земунa, Голубинаца, Бешенова и Руме, а међу њима су били и румски сликари Павле Раковић и Драгољуб Чавић, који су учествовали и на свим претходним колонијама.

ГЦ „Срем“ је и овога пута обезбедио учесницима материјал за рад, а уметници су дела настала током колоније поклонили румској установи. Корисници су од 23. до 25. маја посматрали како настају дела и имали су прилику да разговарају са учесницима. Другог дана рада организована је и радионица са малишанима из румског „Полетарца“.

На отварању јубиларне сликарске колоније било је веома свечано. У програму, који су за уметнике приредили корисници, учествовали су чланови неколико секција из ГЦ „Срем“.

Г. В.

ЈОВАНОВАЦ КОД КРАГУЈЕВЦА

Прва „Фијакеријада“

У селу Јовановац код Крагујевца организована је прва „Фијакеријада“, с циљем промовисања коњичког спорта. На овој манифестацији парадних коња и фијакера окупило се тридесетак учесника из Крагујевца и других градова Србије, који су се такмичили у различитим категоријама. Изабран је најлепши фијакер, дама возач, најлепша опрема, најлепши пони и пастув.

Вожња фијакерима је стари обичај, а у њој су некада учествовали чланови породица, млади и стари, како би симболизовали јединство и слогу. У Србији је, иначе, први фијакер упрегнут пред конаком Јеврема Обреновића у Шапцу, тадашњег господара шабачке нахије и брата кнеза Милоша Обреновића.

М. С.

КИКИНДА

Пензионерски поздрав Дану Европе

Овогодишњој прослави Дана Европе у Темишвару присуствовали су, осму годину заредом, и пензионери из Кикинде (на слици предах током разгледања Темишвара). На једном од концерата који су одржани 9. маја наступили су и чланови кикиндског Културно-уметничког друштва „Сунчана јесен“. Они су полусатним програмом поздравили посматраче. И

њихови румунски вршњаци, чланови Асоцијације сениора из округа Темишвар, који су их и овог пута угостили, извели су такође полусатну представу.

После обиласка и разгледања града заједно су ручали, па је дружење настављено у ведром расположењу.

С. З.

ВОЖДОВАЦ

Отворена летња башта

У дому за стара лица Вождовац Установе Геронтолошки центар Београд недавно је отворена летња башта где корисници дома и њихови посетиоци могу да седну и попију кафу или неко безалкохолно пиће или да поједу сендвич и колаче.

Наш читалац-сарадник нас је известио о томе и још приде доставио и стихове на ту тему, закључујући у шали да „ако гавда цене не обори, ускоро ће радњу да затвори“, алудирајући на мало више цене понуђених производа.

Г. О.

ЉУБОВИЈА

Леп провод на излету

Група од 20 пензионера из Љубовије недавно је била на једнодневном излету у Бањи Врујци. Ту су провели неколико сати, затим су обишли манастир Лелићи у Лелићима (на слици), а одатле наставили пут до Струганика, где су видели споменик великом српском војсковођи, војводи Живојину Мишићу.

– Годио нам је овај излет, јер смо посетили места у којима раније нисмо били и увелико се дружили – каже Ковиљка Игњатовић, секретар Општинског удружења пензионера Љубовија, које је организовало излет.

М. М.

За обрачун висине пензије највише 45 година стажа

? И. Р., Бор: Отишао сам у пензију са оба испуњена услова, године стажа и живота. После пензионисања почео сам да радим у једном предузећу као председник одбора директора за шта ми се редовно уплаћују доприноси. Добио сам привремено решење, а када сам се обратио Фонду ПИО да ми коригују решење због додатних уплата, рекли су ми да то по закону није могуће, јер имам оба испуњена услова. Кома онда иде новац који ми се уплаћује?

Одговор: Према члану 121 Закона о ПИО, корисник старосне пензије или превремене старосне пензије који се запошли на територији Републике Србије, односно обавља самосталну делатност по основу које је обавезно осигуран на територији Републике, има право по престанку тог запослења, односно обављања те самосталне делатности, на поновно одређивање пензије ако је био

у осигурању најмање годину дана. За обрачун висине пензије пензијски стаж може износити највише 45 година. Приликом обрачуна новог износа пензије узео се у обзир пензијски стаж до 45 година и све зараде, односно основице осигурања на које су уплаћени доприноси до престанка осигурања. О праву, по овом основу, одлучује се по поднетом захтеву за поновно одређивање пензије.

Право на туђу помоћ и негу

? М. Ж., Београд: Мој отац је онедавно инвалидски пензионер. Да ли може да добије накнаду за помоћ и негу другог лица на основу привременог решења о инвалидској пензији или треба да проследи медицинску документацију коју има?

Одговор: Поступак за остваривање права на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица покреће се на захтев корисника уз који се прилаже одговарајућа медицинска документација. Поступак може да се покрене и по службеној дужности, на основу мишљења органа вештачења датог приликом вештачења о инвалидно-

сти. Ако орган вештачења том приликом утврди да постоји потреба за туђом помоћи и негом, надлежни орган Фонда ће по службеној дужности донети решење, без обзира на то што не постоји посебан захтев. Уколико утврди да таква потреба не постоји, о томе не мора да одлучује, тј. не доноси негативно решење.

Стаж по МУН образцу

? Љ. М., Алексинац: Добио сам привремено решење за старосну пензију (65 година живота и 27 година обрачунатог пензијског стажа док се не уплате доприноси за око осам година). Наиме, пре више од 10 година остао сам без сталног запослења и радио сам повремено послове по уговору. Послодавац ми је уплаћивао доприносе и у коначном листингу ПИО приказани су преко МУН образаца: зарада, без броја месеци, дана и сатнине. Шта могу очекивати у следећем периоду?

Одговор: Према одредбама члана 50 Закона о пензијском и инвалидском осигурању, лицима која обављају послове по основу уговора о делу, ауторског уговора или других уговора и за извршен посао остварују уговорену накнаду, а нису осигурана по другом основу, у стаж осигурања рачуна се време за које је остварена накнада за коју је плаћен допринос. Стаж

осигурања рачуна се тако што се износ уговорене накнаде, на коју се плаћа порез у складу са законом којим се уређује порез на доходак грађана, дели са најнижом месечном основицом за плаћање доприноса која важи у моменту уплате доприноса. Када се уплате доприноси за године које недостају и прерачуна стаж по МУН образцу, урадиће Вам се ново решење.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Пензионисање предузетника

? Р. Ђ., Неготин: Имам услов за остваривање права на пензију по основу пуног радног стажа. Приватни сам предузетник. Да ли морам да затворим агенцију да бих поднео захтев за пензију пошто планирам да радим и у пензији?

Одговор: Према Закону о ПИО, предузетник који жели да настави да обавља делатност и после остваривања права на старосну или превремену старосну пензију, нема обавезу брисања своје радње из регистра ради остваривања права

на пензију, што значи да у овом случају нема престанка осигурања. Уз захтев за остваривање права на пензију, потребно је доставити уверење о обављању предузетничке делатности од органа надлежног за регистар привредних субјеката (АПР).

Неизмирене обавезе

? Л. Р., Београд: Када сам испунио услове за пензију и пензионисао се наставио сам са радом и уплаћивао доприносе за ПИО. Три године сам уплаћивао, а последњу годину нисам. Када сам се обратио ПИО фонду да ми се пензија увећа за уплаћени допринос речено ми је да прво морам да намирим неуплаћени допринос уз затезну камату, што није мали износ. Која су моја права? Шта да радим?

Одговор: Као што Вам је већ носе по основу осигурања да предочено, Ваша је обавеза да би могао да се уради прерачун измирите дуговања за допри-

висине пензије.

Накнада за телесно оштећење

? М. И., Градиште: Пензионерка сам са инвалидитетом од 70 одсто. Имам најнижу инвалидску пензију и оперисана сам од карцинома. Да ли имам право на накнаду за телесно оштећење?

Одговор: Право на новчану накнаду за телесно оштећење имају осигураници код којих је, због повреде на раду или професионалног обољења, дошло до губитка или битнијег оштећења појединих органа или делова тела. Висина новчане накнаде за телесно оштећење одређује се, у зависности од утвр-

ђеног процента телесног оштећења од 30 до 100 одсто о чему одлучује надлежна инвалидска комисија. Право на новчану накнаду за телесно оштећење не могу да остваре осигураници, односно корисници права код којих је утврђено да је телесно оштећење настало као последица болести.

Наплата погребних трошкова

? Н. Р., Подгорица: Молим вас да ми одговорите зашто ми још нису исплаћени погребни трошкови после смрти друге. Покојни супруг је остварио пензију код Фонда ПИО Републике Србија, Филијала Краљево, будући да је расељено лице са Косова и Метохије. По пензионисању, пензија је достављана у Подгорицу, где ју је и примао. Сву неопходну документацију сам уредно доставила још 13. фебруара 2018. године.

Одговор: С обзиром на то да нисте навели податке о подносиоцу захтева, не можемо да проверимо статус Вашег захтева. Упућујемо Вас да се обрати-

те Контакт центру Фонда ПИО, телефоном на број 011/3060-680 или 0700/017-017, радним даном од 8 до 15 часова или мејлом на адресу kontakt@pio.rs.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	АМЕРИЧ. ШАХИСТА, ГАТА	ГРАД У ИРАНУ	БАЊА У СРБИЈИ	УЧИНИТИ ОШТРИМ, НАОШТРИТИ	ДРАМА ХЕНРИКА ИБЗЕНА	ИНДИЈСКА НОВИНСКА АГЕНЦИЈА (СКР.)	ИНИЦИЈАЛИ СЛИКАРА АРАЛИЦЕ
ТРИГОНОМЕТ- РИЈСКА ФУНКЦИЈА							
САВЕЗНА АМЕРИЧКА ДРЖАВА							
ЧИН У ВОЈСЦИ (МН.)							МЕДИТЕРАНСКО ДРВО (МН.)
СУПРУГА ОД СИНА (ОДМИЛА)						ОЗНАКА ЗА ПОНД СИЈАТИ, БЛИСТАТИ	
ОЗНАКА ЗА КАРАТ		МОРСКИ ГРЕБЕН 13. И 24. СЛОВО			СЛИЧНО (СКР.) РЕКА У РУСИЈИ		
ЗЕМЉА ИЛИРА							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ГРКО- КАТОЛИК ЗДРАВСТВ. УСТАНОВА						
СИМБОЛ ЗА КАЛИЈУМ		СТОЧНА ШТАЛА ФРАНЦУСКИ ПИСАЦ					
НИСУ ТЕШКИ, ЛАГАНИ					РЕКА У АУСТРИЈИ ОСТРВО У ШКОТСКОЈ		
ЖЕНСКО ИМЕ				КОЊИ У ПЕСМИ ВРСТА ГРОЖЂА			
БОРЕ НА КОЖИ							СОЛИ ОКСАЛНЕ КИСЕЛИНЕ
ПОСТОЈБИНА ОДИСЕЈА						ОЗНАКА ЗА ОБИМ ИНД. ПЛЕМЕ СЕВ. АМЕР.	
ЈАХАЧ НА КОЊУ							
ПРИБОР ЗА РАД					РАДНА СНАГА ГРАД У ФРАНЦУСКОЈ		
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	СИМБОЛ ФЛУОРА ОСТАВА У ЗЕМЉИ		БИЉНИ РОД ИСТОВЕТНИ				
ВРСТА ВОЗИЛА СА ТРИ ТОЧКА							
ГЛУМИЦА, ЕВА				ЖЕНСКО ИМЕ ИНИЦИЈАЛИ ХЕМИНГВЕЈА			
ИМЕ ПИСЦА КОВАЧИЋА					ЗАЈЕДН. ТРЖИШТЕ ПРВО СЛОВО		
СОБНО ОГЛЕДАЛО						ОЗНАКА ИТАЛИЈЕ	

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

N	1	2	3	4	5	6	7	8
1								
2		⊗						
3			⊗					
4				⊗				⊗
5							⊗	
6						⊗		
7					⊗			
8				⊗				
9	⊗							⊗
10		⊗						
11			⊗					
12				⊗				
13							⊗	
14								

ВОДОРАВНО: 1. Берза валута у Њјорку, 2. Ознака за литар – Женско име, 3. Аутономна област (скр.) – Преостали део, остатак, 4. Српска православна црква (скр.) – Упитна реч, 5. Трљања једно уз друго – Ознака за тону, 6. Варница ватре – Музичка уметност (скр.), 7. Плитка посуда, тигањ – Врста сточне болести, 8. Грчки назив богиње освете – Латиче цвета (скраћено), 9. Близина, интимност, 10. Ознака за непер – Велика војна сила, 11. Аероклуб (скр.) – Рађање, 12. Планина на југу Канаде – Стара престоница Јапана, 13. Врста руде – Хемијски симбол за азот, 14. Лепа жена.

УСПРАВНО: 1. Сопствена, лична – Шпански тенисер, Рафаел, 2. Хемијски симбол за кисеоник – Обавити опасачем – Покривало за главу (мн.), 3. Ознака за лумен – Која припада цркви, сакрална – Делић течности, 4. Индустриска област у Немачкој – Веће временско раздобље – Морски бодљокожац – Показна заменица, 5. Врста воћа – Руда гвожђа, 6. Ристивоје (одмила) – Ударати некога руком по лицу, 7. Једнака, истоветна – Главни борац са биком – Ознака за цент, 8. Тибетска аутономна област (скр.) – Ненаоштрени – Град у Турској.

АНАГРАМ

ВИ, ВЕЋ СТАЛАН ЖАР НОТА!

Решењем се добија име и презиме наше истакнуте певачице (Џеца).

РЕШЕЊА-СКАНДИНАВКА: косинус, Аризона, мајори, снаша, п, к, рт, сл, Илирија, унјајт, к, стаја, лаки, ин, Ина, вти, набори, Итака, о, коњаник, алат, рс, ф, алоа, трицикл, Рас, Леа, Анте, зт, психа, и, УКРШТЕНЕ РЕЧИ: Волстрит, л, Мариса, ао, ресто, спц, шта, тарења, т, искра, му, шап, тава, шан, лате, лати, интима, н, армада, ак, пород, ђак, Нара, апатит, н, лепотица. АНАГРАМ: Светлана Рајкантовић.

Да ли сте знали ...

– да је у карловачкој гимназији, уз присуство највиших представника покрајинске и републичке власти и цркве, 15. маја 2018. одржана свечана академија којом је обележено 170 година од одржавања Мајске скупштине?

– да је у знак сећања на дан када је пре 170 година у Сремским Карловцима започела Мајска

скупштина, у Галерији Матице српске у Новом Саду отворена изложба докумената „Мајска скупштина – 170 година после“? Међу изложеним документима доминира чувена слика Павла Симића.

– да је најзначајнија тековина Мајске скупштине, тог свенародног сабора одржаног од 13. до 15. маја 1848. године у Сремским Карловцима, проглашење Српске Војводине која се састојала од Баната, Бачке, Срема и Барање?

– да је тадашњи карловачки митрополит, Јосиф Рајачић, на Мајској скупштини проглашен за патријарха, док је Стеван Шупљикац изабран за првог војводу, а формирана је и влада Српске Војводине?

– да је Српска Војводина (Српско Војводство, Српска Војводина или Војводина Србија) била српски аутономни регион у оквиру Аустријског царства?

После проглашења 1848. постојала је до 1849. године, када је трансформисана у нову крунину Аустријског царства названу Војводство Србија и Тамишки Банат.

– да је сликар Павле Симић (1818–1876) насликао уље на платну, визуелни документ о стварању Српске Војводине? Учесници Скупштине били су припадници различитих генерација, пола, сталежа, потицали су из различитих области и били одевени у грађанска одела и граничарске униформе. На слици се налази и новоизабрани патријарх Јосиф Рајачић.

Молим за реч

Одмор ми је надхват руке. Наградне игре, купони, тикети...
Жени дозвољавам да гледа ријалити само кад је телевизор угашен.
Немам ништа против да нове пијаце личе на свемирски брод, само се плашим да ће и цене одлетети у небо.
Супер је што на београдским улицама има толико рупа. После кише, свака ће бити мала фонтана.
Београд остао без врабаца. То већ и врапци знају.
Таман сам решио да летујем, кад оно, поскупеле лет лампе.
Унука ме обожава. Кад јој треба џепарац пошаље ми и 10 СМС-ова дневно.
Унук за бабу, баба за деду и ишчупаше му пензију.

Дејан Патаковић

Пензионер живи од рада

Десети и двадесет пети у месецу, за пензионере су црвено слово у календару.
Нисам дочекао боље сутра, морао сам да одем у пензију.
Сви живе од моје пензије, а ја од свога рада.
Старост нас учи да се може и живети.
Младост је лепа али кратка, без старости нема дуга живота.
И савршенство у свему тражи спас од себе.

Миљан Деспотовић

Потреба и опсесија

Размислите шта је боље – да се успне, или да се успе у животу?
Код великих потреса мали први пострадају.
Две најоптерећеније границе су: граница здравог разума и граница могуће стрпљивости.
На граници разума с једне стране нестрпљиви и насртљиви, а са друге трпељиви и стрпљиви.
Наивни мисле да им сви верују, а још наивнији верују сваком.
По Достојевском, људи се на све привикну, а шта је са нељудима?
Укус природности, то је оно што недостаје у свеопштој извештачености.
Будност је потреба, а надобудност је већ опсесија.

Слободан Дучић

Дијалог са собом

Мени са мношћом никад није досадно.
Наспрам ловачких прича, моји афоризми су бајке.
Причам сам са собом. Дијалог нема алтернативу.
Свашта сам преживео. И још сам жив!
Све што парама не може да се купи, највише нам треба.
Мудро зборим. Ћутим.

Зоран Т. Поповић

Посртање

Прво сам посртао јер су ме издале ноге, сада је наступило морално посртање.
Никако да упознам самог себе. Увек сам ван себе.
Намазани свим бојама лако се продају.
Син ми добија слабе оцене у школи, али зато добија на кладионици.
Није страшно што је велики одлив мозга, него шта ће се десити са празним главама.
Када решиш да мислиш својом главом, увек се питај где ће ти глава.

Радивоје Јевтић Јенки